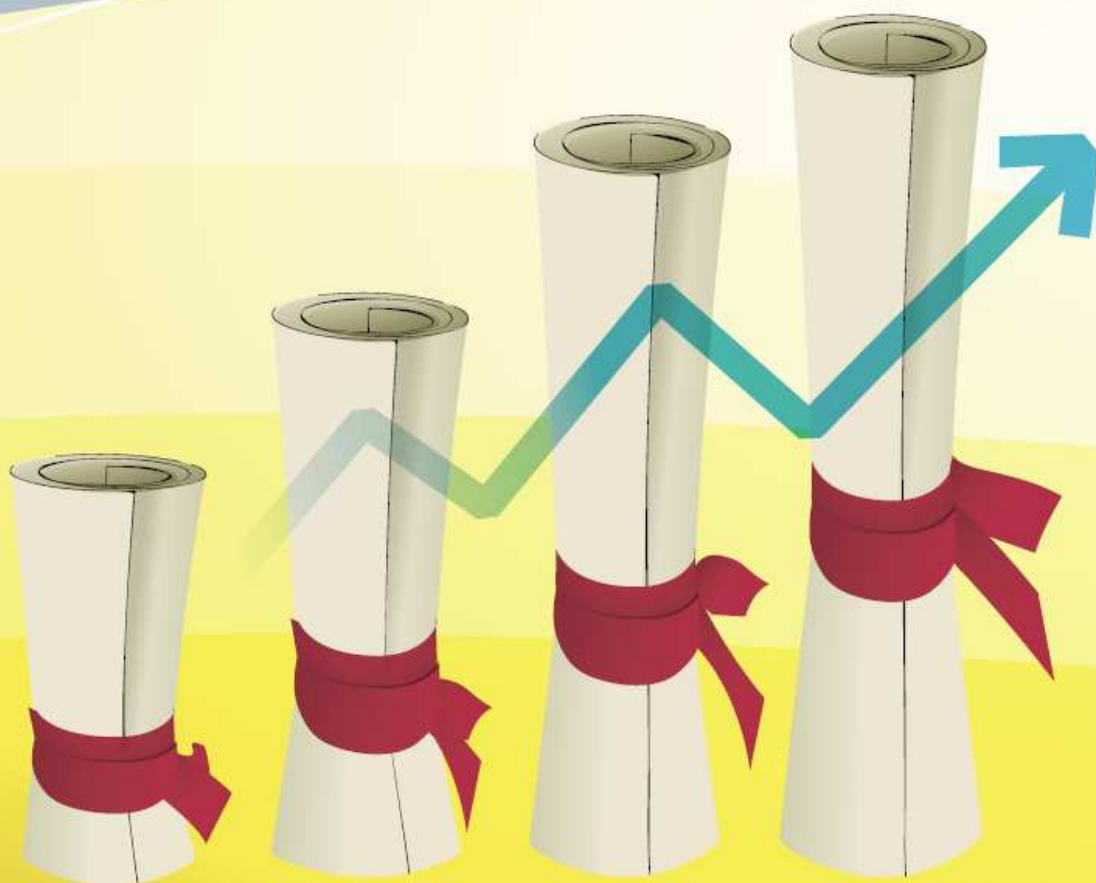

Švietimas ir kultūra

Švietimo mainų paramos fondas

ECTS naudotojo vadovas

ECTS naudotojo vadovas

A decorative graphic consisting of a light blue wave-like shape with a darker blue outline, spanning across the middle of the page.

**Europos komisijos leidinį ECTS User Guide Išleista 2009 m. vertė Nacionalinė
Bolonijos ekspertė Raimonda Markevičienė**

Turinys

IŽANGA	4
1. ECTS IR EUROPOS AUKŠTOJO MOKSLO ERDVĖ (BOLONIJOS PROCESAS)	5
2. PAGRINDINIAI ECTS BRUOŽAI	5
3. ECTS BRUOŽŲ PAAIŠKINIMAS	6
3.1. ECTS – Į BESIMOKANTĮJŲ ORIENTUOTA KREDITŲ SISTEMA	8
3.2 ECTS IR STUDIJŲ SIEKINIAI	9
3.3 ECTS, LYGMENYS IR JŲ APRAŠAI	11
3.4 ECTS KREDITAI IR DARBO KRŪVIS	12
4. ECTS DIEGIMAS AUKŠTOJO MOKSLO INSTITUCIJOSE	13
4.1 ECTS IR KREDITŲ SKYRIMAS	13
4.2 ECTS KREDITŲ SUTEIKIMAS	17
4.3 ECTS KREDITŲ KAUPIMAS IR PROGRESIJA	17
4.4 KREDITŲ PERKĖLIMAS ECTS SISTEMOJE	18
4.5 ECTS IR MOKYMASIS VISĄ GYVENIMĄ	20
5. KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS IR ECTS	23
6. PAGRINDINIAI ECTS DOKUMENTAI	25
6.1 DALYKŲ KATALOGAS	25
6.2 STUDENTŲ PARAIŠKOS FORMA	27
6.3 STUDIJŲ SUTARTIS	27
6.4 AKADEMINĖ PAŽYMA	29
7. LITERATŪROS SĄRAŠAS	30
7.1 KREDITAI IR KVALIFIKACIJŲ SISTEMOS	30
7.2 STUDIJŲ PROGRAMOS KŪRIMAS	31
7.3 STUDIJŲ SIEKINIAI	31
7.4 NACIONALINIAI LEIDINIAI	32
8. ŽODYNĖLIS	34
9. PRIEDAI	37

Ižanga

Šiame „ECTS naudotojo vadove“ pateiktos Europos kreditų kaupimo ir perkėlimo (ECTS) sistemos diegimo gairės. Jame taip pat aprašyti pagrindiniai ECTS dokumentai. Vadovas skirtas visiems besimokantiems, aukštojo mokslo institucijų akademiniam bei administraciniam personalui ir visiems besidomintiems ECTS.

2009 metų Vadovas yra grindžiamas 2005 metų versija ir tolesne ECTS sistemos raida. Jis buvo papildytas atsižvelgiant į Bolonijos proceso pokyčius, augančią mokymosi visą gyvenimą reikšmę, kvalifikacijų sąrangų atsiradimą bei didėjančią studijų siekinių svarbą. Vadovas buvo rašomas pasitelkus į pagalbą partnerių-asociacijų ekspertus ir ECTS patarėjus. Jis buvo pateiktas partnerių-asociacijų, šalių narių ekspertų ir Bolonijos tolesnės veiklos grupės peržiūrai. Europos Komisija konsultavo ir koordinavo šio Vadovo rašymą, todėl prisiima visą atsakomybę už galutinį Vadovo variantą.

ECTS¹ yra priemonė, padedanti kurti, aprašyti ir vykdyti programas bei suteikti aukštojo mokslo kvalifikacijas. ECTS siejama su studijų siekiniais grindžiamomis kvalifikacijų sąrangomis, daro studijų programas ir kvalifikacijas skaidresnes bei lengvina kvalifikacijų pripažinimą. ECTS gali būti pritaikoma visų tipų programoms, nesvarbu, kur jos būtų vykdomos (mokykloje ar įstaigoje), koks būtų besimokančiojo statusas (nuolatinių ar tęstinių studijų studentas), ir įvairiai mokymo(si) veiklai (formaliai, neformaliai ar savaiminei).

Pirmojoje Vadovo dalyje ECTS sistema aprašoma Europos aukštojo mokslo erdvės, sukurtos dėl Bolonijos proceso, kontekste. Šioje dalyje taip pat rašoma ir apie ECTS vaidmenį Europos aukštojo mokslo erdvės² Kvalifikacijų sąrangai (toliau Vadove vadinama Bolonijos kvalifikacijų sąranga).

Antrojoje dalyje aprašomi pagrindiniai ECTS bruožai, t. y. pateikiama nuosekli ECTS apžvalga bei sandara ir pagrindinės šios sistemos funkcijos, dėl kurių Europoje buvo susitarta. Pagrindiniai ECTS bruožai taip pat yra išspausdinti atskiru lankstinuku.

Trečiojoje dalyje pateikiami konkretūs pagrindinių ECTS bruožų paaiškinimai. Ketvirtojoje dalyje rasite patarimų, kaip ECTS gali būti įdiegta Aukštojo mokslo institucijose, o penktojoje – diskutuojama, kaip ECTS papildo institucijų kokybės užtikrinimo priemones.

Paskutiniuosiose dalyse pateikiami ECTS dokumentų pavyzdžiai, nuorodos norintiems toliau gilintis ECTS temomis bei terminų, vartojamų šiame Vadove, žodynelis.

¹ ECTS buvo pradėta kurti 1989 metais kaip Erasmus programos bandomasis projektas. Jo tikslas buvo skatinti mobilių studentų studijų užsienio institucijose pripažinimą.

² Kvalifikacijų sąrangų Bolonijos darbo grupė (2005) // Europos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijų sąranga, http://www.bologna-bergen2005.no/Docs/00-Main_doc/050218_QF_EHEA.pdf.

1. ECTS ir Europos aukštojo mokslo erdvė (Bolonijos procesas)

ECTS yra aukštojo mokslo kreditų sistema, naudojama Europos aukštojo mokslo erdvėje, kuri apima visas šalis³, dalyvaujančias Bolonijos procese⁴. ECTS yra viena iš pagrindinių sudedamųjų Bolonijos proceso dalių⁵. Daugelio Bolonijos šalių aukštojo mokslo sistemose ECTS yra įteisinta įstatymu.

Be kitų tikslų, Bolonijos procesas siekia *sukurti kreditų sistemą, kuri skatintų platų studentų judumą*⁶. ECTS padeda siekti ir kitų Bolonijos proceso tikslų:

- ECTS kreditai yra esminis Bolonijos kvalifikacijų sąrangos⁷ elementas, kuris dera su Europos Mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sąranga (EQF)⁸. Bolonijos kvalifikacijų sąranroje pirmajam ir antrajam ciklams yra nustatytos kreditų ribos (žr. 3.3). Taigi, ECTS kreditai naudojami kuriant aukštojo mokslo nacionalines kvalifikacijų sąrangas, kuriose kreditų apibrėžtis gali būti labai detalizuota.
- ECTS padeda institucijoms siekti kokybės užtikrinimo tikslų (žr. 5 dalį). Kai kuriose šalyse ECTS kreditų naudojimas yra būtinas norint akredituoti aukštojo mokslo programas ar kvalifikacijas.

ECTS vis dažniau naudojama kitų kontinentų aukštojo mokslo institucijose, taigi vaidina svarbų vaidmenį siekiant globalios Bolonijos proceso dimensijos.

³ Kai kuriose šalyse greta ECTS egzistuoja ir nacionalinės ar institucinės kreditinės sistemos.

⁴ Šiuo metu Bolonijos procese dalyvauja 46 šalys signatarės. Visą jų sąrašą rasite:

<http://www.bologna2009benelux.org>.

⁵ Bolonijos proceso Beniliukso 2009 sekretoriato svetainė: <http://www.bologna2009benelux.org>.

⁶ Ten pat.

⁷ Daugiau informacijos: <http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/documents/QF-EHEA-May2005.pdf>.

⁸ Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacijos dėl Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sąrangos diegimo, 2008, http://ec.europa.eu/education/policies/educ/eqf/reco8_en.pdf. Trys Bolonijos kvalifikacijų sąrangos lygmenys ir trumpojo ciklo lygmuo prilyginami penktajam, šeštajam, septintajam bei aštuntajam EQF lygmenims aukštojo mokslo sektoriuje.

2. Pagrindiniai ECTS bruožai

ECTS – į besimokantį asmenį orientuota kreditų kaupimo ir perkėlimo sistema, grindžiama aiškiais studijų siekiniais ir mokymosi procesu. Ja siekiama palengvinti kvalifikacijų ir mokymosi vienetų planavimą, mokymo(si) veiklos vykdymą, rezultatų vertinimą, pripažinimą ir įteisinimą bei studentų judumą. ECTS plačiai naudojama formalaus aukštojo mokslo srityje ir gali būti taikoma kitai mokymosi visą gyvenimą veiklai.

ECTS kreditai

ECTS kreditai – tai studentų darbo krūvis, būtinas numatytiems studijų siekiniams įgyti. Studijų siekiniais apibūdinama tai, ką turi mokėti, suprasti ir sugebėti daryti besimokantis asmuo, sėkmingai pabaigęs mokymosi procesą. Jie susieti su nacionalinių ir Europos kvalifikacijų sistemų lygmenų aprašais.

Darbo krūvis reiškia laiką, kurio paprastai reikia studentams, kad užbaigtų visą mokymosi veiklą (t. y. paskaitos, seminarai, projektai, praktika, savarankiškas mokymasis ir egzaminai), būtiną numatytiems studijų siekiniams pasiekti.

60 ECTS kreditų skiriama už vienerių metų formaliųjų nuolatinių studijų (mokslo metų) darbo krūvį, susijusį su studijų siekiniais. Dauguma atvejų studentų darbo krūvis yra nuo 1 500 iki 1 800 valandų per mokslo metus, o vienas kreditas – nuo 25 iki 30 darbo valandų.

ECTS kreditų naudojimas

Kreditai skiriami už visą kvalifikaciją arba studijų programas ir jų sudedamąsias dalis (modulius, dalykus, baigiamąjį darbą, praktiką ir laboratorinius darbus). Kiekvienai sudedamajai daliai skiriamas kreditų skaičius priklausomo nuo studentų darbo krūvio, būtino studijų siekiniams pasiekti formalioje sistemoje.

Kiekvienam (dieninių ar neakivaizdinių studijų) studentui kreditai suteikiami jam pabaigus būtiną mokymosi veiklą pagal formalią studijų programą arba vieną sudedamųjų jos dalių ir gavus teigiamą įvertinimą už studijų pasiekimus. Kreditai gali būti kaupiami siekiant įgyti kvalifikaciją, kurios reikalavimus yra nustąčiusi laipsnį teikianti institucija. Jei studentas įgijo studijų pasiekimų kitoje mokymosi (formalaus, neformalaus ar savaiminio) aplinkoje ar per kitą laikotarpį, susiję kreditai gali būti skiriami teigiamai įvertinus, įteisinus ar pripažinus šiuos studijų pasiekimus.

Pagal vieną studijų programą suteikti kreditai gali būti perkeliama į kitą programą, kurią siūlo ta pati ar kita institucija. Toks kreditų perkėlimas leidžiamas tik tuomet, jei laipsnį teikianti institucija pripažįsta kreditus ir susijusius studijų siekinius. Partnerinės institucijos turėtų iš anksto susitarti dėl studijų užsienyje laikotarpio pripažinimo.

Kad būtų lengviau perkelti ir kaupti kreditus, naudojami svarbiausi ECTS dokumentai (kursų katalogas, studento prašymo forma, studijų sutartis, akademinė pažyma) ir diplomo priedėlis.

3. Pagrindinių ECTS bruožų paaiškinimas

Dokumente „Pagrindiniai ECTS bruožai“ trumpai apibūdinama Europos kreditų kaupimo ir perkėlimo sistema, taip pat išsamiau rašoma apie ECTS elementus ir jų funkcijas. Čia aiškinama, kaip šie elementai ir funkcijos yra susijusios bei papildo vieni kitus, kad atliktų pagrindinę ECTS funkciją – kaupti ir perkelti (žr. 4 skyrių).

3.1. ECTS kaip į besimokantįjį orientuota kreditų sistema

Iš pagrindinių bruožų:

„ECTS – į besimokantįjį asmenį orientuota kreditų kaupimo ir perkėlimo sistema.“

ECTS yra į besimokantįjį orientuota sistema, nes ji studijų programų kūrimo ir vykdymo procese padeda institucijoms akcentuoti besimokančiojo poreikius ir lūkesčius, kurie nelaikomi esminiais tradicinėje, į dėstytoją orientuotoje sistemoje. Tradicinėje, į dėstytoją orientuotoje sistemoje reikalavimai dalykui, žinios bei mokymo procesas buvo laikomi esminiais studijų programos elementais. Į besimokantįjį orientuotos studijos reikalauja, kad studijuojantysis atsidurtų studijų programų kūrimo ir vykdymo proceso centre ir suteikia jam daugiau galimybių rinktis studijų turinį, būdą, trukmę bei jų vietą.

Vadovaujantis į studentą orientuoto mokymo požiūriu, institucijų vaidmuo yra padėti ir paremti besimokančiuosius, leidžiant jiems rinktis studijų kelius ir prisitaikyti individualius mokymosi stilius bei patirtį.

ECTS sistema reikalauja studijų programoms kurti bei vykdyti naudoti studijų siekinių ir darbo krūvio elementus, svarbiausią dėmesį skiriant studijuojančiajam. Edukaciniams komponentams priskirdama kreditus, ji padeda kurti lanksčius studijų būdus. Taip pat su siekiniais grindžiamomis kvalifikacijų sąrangomis ECTS:

- Studijų siekinių pagalba kuria glaudesnę ryšį tarp studijų programų ir darbo rinkos reikalavimų, taip lengvindama besimokančiųjų pasirinkimus.
- Darydama programas lankstesnes ir skatindama pripažinti ankstesnius pasiekimus, skatina platesnį dalyvavimą mokymesi visą gyvenimą.
- Skatina besimokančiųjų judumą konkrečioje institucijoje, šalyje, iš vienos institucijos į kitą, iš vienos šalies į kitą ir tarp atskirų švietimo sektorių bei mokymosi būdų (t. y. formalus, neformalus ir savaiminio).

3.2. ECTS ir studijų siekiniai

Iš pagrindinių bruožų:

„Studijų siekiniais apibūdinama tai, ką turi mokėti, suprasti ir sugebėti daryti besimokantis asmuo, sėkmingai pabaigęs mokymosi procesą.“

Studijų siekiniai yra patikrinami teiginiai, ką besimokantis asmuo, įgijęs tam tikrą kvalifikaciją ar baigęs studijų programą ar atskirus jos komponentus, turėtų žinoti, suprasti ir gebėti daryti. Jie akcentuoja ryšį tarp mokymo, mokymosi ir vertinimo.

Studijų siekinių teiginiai įprastai nusakomi aktyviais veiksmažodžiais, išreiškiančiais žinias, supratimą, taikymą, analizę, sistemimą ir t. t.⁹

Studentams, darbdaviams ir kitiems išorės partneriams studijų siekiniai paaiškina studijų programos tikslus ir padeda juos geriau suprasti. Taip pat jie padeda palyginti kvalifikacijas ir palengvina pasiekimų pripažinimą.

ECTS sistemoje studijų siekinių formulavimas yra pagrindas vertinant studento darbo krūvį, taigi ir pagrindas kreditams skirti. Kai kuriantieji studijų programas sutaria dėl kvalifikacijos profilio bei studijų programoje ir jos komponentuose siektinų studijų siekinių, ECTS kreditai kūrėjams padeda realiai vertinti darbo krūvio poreikį bei parinkti adekvачius mokymosi, mokymo ir vertinimo metodus. Formuluojuant studijų siekinius, išorės partneriai, studentai ir darbdaviai gali suteikti vertingos informacijos.

Sėkmingas studijų siekinių įvertinimas yra būtina sąlyga suteikiant kreditus besimokančiajam. Todėl studijų programos komponentų studijų siekinių teiginiai visada privalo būti susieti su aprašytais vertinimo kriterijais, kurie garantuotų kreditų gavimą. Vertinimo kriterijai leidžia įsitikinti, ar besimokantysis įgijo siekiamų žinių, supratimo bei kompetencijų.

Egzistuoja du požūriai: studijų siekiniai gali būti arba ribiniai teiginiai (nusakantys minimalius reikalavimus, leidžiančius įskaityti pasiekimus), arba orientaciniai teiginiai, nusakantys tipinius rezultatus (rodantys lygį, kurio tikimasi iš sėkmingai besimokančiojo). Bet kuriuo atveju turėtų būti paaiškinama, kokia prasme vartojami studijų siekinių teiginiai.

Studijų siekiniais grindžiamas mokymas taip pat leidžia vertinti žinias, įgūdžius ir kompetencijas, įgytas kitame nei formalusis aukštasis mokslas mokymosi procese (neformalus ar savaiminis mokymasis), teikti kreditus ir juos pripažinti siekiantiems įgyti kvalifikaciją (žr. 4.5).

⁹ Kvalifikacijų sąrangos Bolonijos darbo grupė (2005) // *Europos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijų sąranga*, p. 38, http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/documents/050218_QF_EHEA.pdf.

1 komentaras – „Studijų siekinių“ ir „kompetencijų“ apibrėžimas Europos aukštojo mokslo kontekste:

Europoje vartojama daug įvairių terminų, apibrėžiančių „studijų siekinius“ ir „kompetencijas“. Šie terminai vartojami skirtingu reikšminiu atspalviu ir skirtingose prasminėse situacijose. Nežiūrint to, visais atvejais šie terminai apibrėžia tai, ką besimokantysis žinos, supras ir gebės atlikti pasibaigus mokymosi patirčiai. Plačiai paplitusį jų vartojimą lemia paradigmos kaita, kurioje besimokantysis atsiduria aukštojo mokslo patirties centre. Ši kaita yra Europos aukštojo mokslo erdvės, Bolonijos proceso ir ECTS pagrindas.

1. Europos aukštojo mokslo erdvės Kvalifikacijų sąraangoje (Bolonijos sąranga) studijų siekiniai (apimant ir kompetencijas) suprantami kaip galutinis mokymosi rezultatas. Sąranga grindžiama „Dublino aprašais“, kuriuos kūrė Jungtinė kokybės iniciatyvinė grupė. Šiuos aprašus sudaro bendrieji teiginiai, atskleidžiantys, ko laukiama ir kokių kompetencijų lygmens bei gebėjimų pasiekimo tikimasi siejant su Bolonijos ciklais. Šiame kontekste žodis „kompetencija“ vartojamas plačiąja prasme, leidžiančia išskirti galimybių ir įgūdžių laipsniškumą. (http://www.bologna-bergen2005.no/Docs/00-Main_doc/050218_QF_EHEA.pdf)
2. Europos kvalifikacijų sąranga mokymuisi visą gyvenimą skiria žinias, įgūdžius ir kompetencijas. Ji vartoja šį apibrėžimą: „kompetencija reiškia įrodytą gebėjimą naudoti žinias, įgūdžius bei asmeninius, socialinius ar metodinius gebėjimus darbo ir mokymosi situacijose bei profesiniam ir asmeniniam tobulėjimui. Europos kvalifikacijų sąrangos kontekste „kompetencija“ yra aprašoma „atsakomybės“ ir „autonomijos“ terminais“. Šiuo atveju „kompetencijos“ terminas yra vartojamas daug konkrečiau, kaip gebėjimas žinias pritaikyti praktikoje. (http://ec.europa.eu/education/policies/educ/eqf/reco8_en.pdf)
3. Tuning`as (Europos edukacinės struktūros) aiškiai atskiria studijų siekinius nuo kompetencijų tam, kad išskirtų svarbiausių mokymosi proceso dalyvių skirtingas pareigas: t. y. akademinio personalo ir studentų/besimokančiųjų. Tuning`e kompetencijos yra dinamiška žinių, supratimo, gebėjimų ir požiūrių kombinacija ir jos skirstomos į dalykines ir bendrąsias. Kompetencijų ugdymas yra mokymosi proceso ir studijų programos tikslas. Pagal Tuning`ą, studijų siekiniai išreiškia besimokančiojo pasiektą kompetencijų lygmenį. Studijų siekinius formuluoja akademinis personalas. Geriausia, kai tai daroma konsultuojantis su vidaus ir išorės partneriais. (<http://tuning.unideusto.org/tuningeu> arba <http://www.rug.nl/let/tuningeu>)

3.3 ECTS, lygmenys ir jų aprašai

Iš pagrindinių bruožų:

„Studijų siekiniai yra susieti su nacionalinių ir Europos kvalifikacijų sąrangų lygmenų aprašais.“

Europos ir nacionalinės kvalifikacijų sąrangos grindžiamos sutartais lygmenų aprašais ir su jais susietais studijų siekiniais bei kreditais. Bolonijos sąrangoje ciklą aprašai yra išreikšti studijų siekiniais ir sutartomis kreditų ribomis. Bolonijos ciklą aprašai yra žinomi kaip „Dublino aprašai“¹⁰.

„Dublino aprašai“ – tai bendrieji pareiškimai apie tipinius pasiekimus ir gebėjimus, asocijuojamus su kvalifikacija, kuri teikiama kiekvienos Bolonijos pakopos pabaigoje. Jie nėra ir neturi būti preskriptyvūs; jie nenusako ribinių ar minimalių reikalavimų ir nėra baigtiniai; panašūs ar lygiaverčiai apibrėžimai gali būti pridedami arba keičiami vieni kitais. Aprašais siekiama apibūdinti/identifikuoti visą kvalifikaciją.“¹¹

(Daugiau informacijos apie „Dublino aprašus“ ieškokite bibliografinėse nuorodose.)

Pirmosios dvi Bolonijos pakopos yra siejamos su šiomis kreditų ribomis:¹²

- Pirmosios pakopos kvalifikacijai įgyti paprastai reikia 180–240 ECTS kreditų.
- Antrosios pakopos kvalifikacijai įgyti paprastai reikia 90–120 ECTS kreditų, kurių mažiausiai 60 privalo būti antrosios pakopos lygmens kreditai.

Šios kreditų ribos atitinka Pagrindinių ECTS bruožų nuostatus, kad formalioje studijų programoje 60 ECTS kreditų skiriama tipinėms vienerių mokslo metų nuolatinėms studijoms.¹³ Ši taisyklė taikoma visoms aukštojo mokslo kvalifikacijoms, nepriklausomai nuo jų lygmens.

Nacionalinės kvalifikacijų sąrangos trijose Bolonijos pakopose gali turėti lygmenis (ar tarpines kvalifikacijas) (pvz., trumpasis ciklas pirmoje pakopoje). Šie lygmenys padeda

¹⁰ Kvalifikacijų sąrangos Bolonijos darbo grupė (2005) // *Europos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijų sąranga*, p. 65, http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/documents/050218_QF_EHEA.pdf.

¹¹ Ten pat, p. 65.

¹² Dėl kreditų naudojimo trečiojo ciklo studijoms nėra susitarta, bet techniškai kreditai gali būti naudojami bet kuriame cikle.

¹³ Dažniausiai studentų darbo laikas apima nuo 1500 iki 1800 valandų per mokslo metus, taigi vienas kreditas atitinka nuo 25 iki 30 darbo valandų (taip pat žr. V priedą).

institucijoms kurti konkrečių kvalifikacijų struktūrą ir reguliuoja progresą įgyjant kvalifikaciją.

Priklausomai nuo studijų programos ar mokymosi komponento studijų siekinių lygmens, kreditai yra visada apibrėžiami lygmeniu, kuriame jie suteikiami. Tik tie kreditai, kurie yra tinkamo lygmens, gali būti kaupiami siekiant kvalifikacijos. Tinkamas lygmuo apibrėžiamas nacionalinėmis ar institucinėmis progresavimo taisyklėmis (taip pat žr. 4.3 poskyrį).

3.4. ECTS kreditai ir darbo krūvis

Iš pagrindinių bruožų:

„Darbo krūvis reiškia laiką, kurio paprastai reikia studentams, kad užbaigtų visą mokymosi veiklą (t. y. paskaitos, seminarai, projektai, praktika, savarankiškas mokymasis ir egzaminai), būtiną numatytiems studijų siekiniams pasiekti.“

Prieš apibrėžiant darbo krūvį, kurio reikės įvykdyti programą ar atskirą jos komponentą, reikia apibrėžti studijų siekinius. Šie studijų siekiniai yra pagrindas renkantis tinkamas mokymo(si) veiklas bei sistemingai vertinant darbo krūvį, reikalingą joms atlikti.

Nustatant darbo krūvį neturi būti vadovaujama tik auditorinėmis valandomis (t. y. laiku, kurį studentas praleidžia vadovaujamas akademinio personalo). Krūvis apima visas mokymosi veiklas, kurių reikia, kad būtų pasiekti studijų siekiniai. Tai laikas, praleistas dirbant savarankiškai, atliekant privalomą praktiką, skirtas pasirengti vertinimui, bei laikas, kurio reikia pačiam vertinimui. Kitaip tariant, paskaitai ir seminarui gali prireikti tiek pat auditorinių valandų, bet vienai veiklai pasiruošti reikia daugiau individualaus studentų darbo ir laiko nei kitai.

Darbo krūvio skaičiavimas turi būti nuolatos tikslinamas vadovaujantis įvairiais stebėsenos ir studentų apklausos metodais.

4. ECTS diegimas aukštojo mokslo institucijose

Šiame skyriuje aukštojo mokslo institucijoms pateikiamos gairės ir pavyzdžiai, kaip diegti ECTS. Siekiama parodyti, kaip geriausia naudoti ECTS, kad sistema besimokančiajam teiktų kuo daugiau naudos.

4.1. ECTS ir kreditų skyrimas

Iš pagrindinių bruožų:

„Kreditai skiriami už visą kvalifikaciją arba studijų programas ir jų sudedamąsias dalis (modulius, dalykus, baigiamąjį darbą, praktiką ir laboratorinius darbus).“

Kreditų skyrimas yra procesas, kai kvalifikacijoms/programoms ar jų edukaciniams komponentams yra priskiriamas tam tikras kreditų skaičius. ECTS kreditų skyrimo pagrindas yra tipinis darbo krūvis, būtinas studijų siekiniams pasiekti.

Kvalifikacijoms ar studijų programoms skiriamas kreditų skaičius priklauso nuo nacionalinio ar institucinio reguliavimo ir atitinkamos kvalifikacijos pakopos Bolonijos sąraangoje (žr. 3.3 poskyrį).

Remiantis Pagrindinių ECTS bruožų nuostatais, 60 kreditų skiriama vienerių mokslo metų nuolatinų studijų darbo krūviui, 30 ECTS kreditų dažniausiai skiriama vienam semestrai ir 20 ECTS kreditų – vienam trimestrai. Kvalifikacijoms, kurių programos reikalauja trejų mokslo metų nuolatinų studijų, skiriama 180 ECTS kreditų.

Kiekvieni mokslo metai, semestras ar trimestras yra skaidomi į edukacinius komponentus. Edukacinis komponentas yra suprantamas kaip savaiminė ir formaliai sustruktūrinta mokymo(si) patirtis (sandas, modulis, seminaras ar praktika). Kiekvienas komponentas privalo turėti rišlius ir aiškius studijų siekinius, tinkamus vertinimo kriterijus, apibrėžtą darbo krūvį ir nurodytą ECTS kreditų skaičių.

4.1.1. Kreditų skyrimas edukaciniams komponentams

Pavieniams edukaciniams komponentams kreditai skiriami atsižvelgiant į studijų programos struktūrą ir jos ryšį su nacionaline kvalifikacijų sąranga, lygių ir kvalifikacijų aprašus. Dažniausiai tai yra aukštojo mokslo institucijų ir akademinio personalo atsakomybė, bet kai kuriais atvejais sprendimus gali priimti išorinės organizacijos.

Prieš skiriant kreditus atskiriems komponentams, reikia susitarti, koks bus konkrečios studijų programos profilis ir su juo susiję studijų siekiniai. Profilis – tai pagrindinių studijų

programos bruožų ir konkrečių tikslų aprašas. Siūloma programos profilį apibrėžti pasikonsultavus su atitinkamais išoriniais partneriais.¹⁴

Kvalifikacijos profilio pagrindu akademinis personalas laiko studijų siekinius ir, priskirdamas kreditus programos komponentams, kuria studijų programą. Kreditų skyrimas edukaciniams komponentams grindžiamas šių komponentų vykdymui reikalingo darbo krūvio, leidžiančio įgyti studijų siekinius formaliame kontekste, pagrindu.

Kreditai skiriami keliais būdais, todėl institucijos turi apsispręsti, kurį jų taikyti. Žemiau pateikiamos alternatyvos iliustruoja du skirtingus kreditų skyrimo būdus:

- 1) Akademinis personalas apibrėžia kiekvieno studijų programos komponento studijų siekinius, aprašo mokymo(si) veiklą ir įvertina tipinį darbo krūvį, reikalingą tam, kad studentas galėtų šią veiklą atlikti. Pasiūlymai surenkami, analizuojami, apibendrinami ir įvertintas darbo krūvis yra išreiškiamas kreditais.

Taikant šį kreditų skyrimo būdą visas akademinis personalas yra įtraukiamas į kreditų skyrimo procesą. Jie gali siūlyti studijų siekinius ir vertinti darbo krūvį, reikalingą jiems pasiekti. Nustatydami prioritetus ir diskutuodami jie gali pasiekti bendrą sutarimą dėl kreditų (60 per metus) paskirstymo. Šis procesas gali lemti skirtingo kreditų skaičiaus priskyrimą skirtingiems edukaciniams komponentams (pvz., 3, 5, 8).

Taikydamos šį metodą studijų siekinių ir darbo krūvio atveju, institucijos suteikia maksimalią laisvę kuriant edukacinį komponentą. Antra vertus, skirtingų dydžių edukaciniai komponentai gali tapti problemineis planuojant daugiadalykinę ar jungtinę studijų programą bei studentų judumą.

- 2) Aukštojo mokslo institucijos ar akademinis personalas gali nuspręsti iš pat pradžių standartizuoti edukacinių komponentų dydžius, kiekvienam jų suteikdami vienodą kreditų vertę (pvz., 5) ar jos kartotinį (pvz., 5, 10, 15), ir taip nustatyti komponentui suteikiamą kreditų skaičių. Tokiu atveju pavieniai dalykai (sandai) dažnai vadinami „moduliais“.

Šioje nustatytoje struktūroje, vadovaujantis standartiniu komponentų dydžiu, akademinis personalas apibrėžia tinkamus ir reikalingus studijų siekinius ir aprašo mokymo(si) veiklą. Numatytas darbo krūvis turi atitikti šiam komponentui priskirtų kreditų skaičių.

Standartizuodamos edukacinių komponentų dydžius institucijos pasiekia didesnio programų lankstumo, daugiadalykiškumo ir tarpdalykiškumo. Antra vertus, komponentų studijų siekinių nustatymas yra ribojamas nustatyto kreditų skaičiaus, o tai lemia kiekvienam komponentui planuojamą darbo krūvį.

Bet kuriuo atveju rekomenduojama, kad edukaciniai komponentai nebūtų maži ir būtų galima išvengti studijų programos fragmentacijos. Taip pat patariama nekurti per daug didelių edukacinių komponentų, nes jie gali stabdyti studijų tarpdalykiškumą ir riboti studijų

¹⁴ Srities specialistai, socialiniai partneriai, darbo rinkos atstovai, studentų atstovai ir t. t. Žr. Tuning'o rekomendacijas/pavyzdžius, <http://tuning.unideusto.org/tuningeu> arba <http://www.rug.nl/let/tuningeu>.

programoje leidžiamus pasirinkimus. Labai dideli komponentai tampa problemiški judiems studentams visuose lygmenyse – instituciniame, nacionaliniame bei tarptautiniame.

Koks bebūtų kreditų skyrimo metodas, pagrindinis elementas, apibrėžiantis kreditų skaičių, yra numatomas darbo laikas, leidžiantis pasiekti studijų siekinius. Vien auditorinėmis valandomis neturi būti vadovaujama skiriant kreditus, nes jos yra tik vienas iš studento darbo laiko elementų. Teisingas kreditų skyrimas turėtų būti vidinio ir išorinio aukštojo mokslo institucijų darbo kokybės užtikrinimo dalis.

4.1.2 Darbo krūvio skaičiavimas ECTS sistemoje

Vertindamos studentų darbo krūvį, institucijos turi atsižvelgti į visą laiką, kurio jiems reikia studijų siekiniams pasiekti. Įvairiose šalyse, institucijose bei studijų srityse/kryptyse mokymo(si) veiklos gali skirtis, bet tipinis jų įvertinimas būtų šių veiklų suma:

- edukacinio komponento auditorinės valandos (auditorinių valandų skaičius per savaitę dauginamas iš savaičių skaičiaus),
- individualaus ar grupinio darbo laikas, kurio reikia sėkmingam edukacinio komponento baigimui (t. y. pasiruošimas prieš ir užrašų tvarkymas po paskaitos, seminaras ar laboratorinis darbas; reikiamos medžiagos rinkimas ir atranka; šios medžiagos studijavimas ir peržiūrėjimas; pranešimų/referatų/projektų/diplominių darbų rašymas; praktinis darbas, pvz., laboratorijoje),
- vertinimo procedūros ir pasirengimas joms (pvz., egzaminai),
- laikas, reikalingas privalomoms praktikoms (žr. 4.1.3 poskyrį).

Kiti veiksniai, į kuriuos reikėtų atkreipti dėmesį skaičiuojant studentų darbo krūvį įvairiose veiklose, yra šie: studentų, kuriems kuriama studijų programa (ar jos komponentas), įstojimo lygmuo¹⁵; mokymo, mokymosi metodai ir studijų aplinka (pvz., seminarai mažoms studentų grupėms ar paskaitos dideliems studentų srautams) ir studijų priemonių/techninės bazės prieinamumas (pvz., kalbų laboratorija, multimedijos kambariai).

Kadangi skaičiuojamas studento darbo krūvio vidurkis, kurio reikia studentui studijų siekiniams pasiekti, laikas, kurio reikėtų individualiam studentui, gali skirtis nuo šio skaičiavimo. Studentai yra skirtingi: vieni progresuoja greičiau, o kiti – lėčiau.

¹⁵ Įstojimo lygmuo reiškia studijų siekinių lygmenį, kurį besimokantieji jau yra pasiekę prieš pradėdami programą.

2 komentaras – studijų siekinių ir kreditų skyrimo praktikoms geroji patirtis

Praktikoms studijų siekinių ir kreditų skyrimo gerą patirtimi laikoma:

- Studijų sutartyje (pasirašytoje institucijos, besimokančiojo ir darbdavio) turi būti nurodyti studijų siekiniai, kurie turės būti pasiekti;
- Praktikos apraše turi būti numatyti aiškūs studijų siekiniai ir kreditų skyrimo procedūros;
- Turi būti aiškiai apibrėžtos aukštųjų mokyklų, besimokančiųjų ir darbdavių pareigos tiek formuluojant, tiek ir vertinant studijų siekinius;
- Aukštųjų mokyklų akademiniam personalui gali prireikti mokymų apie praktikų vadybą ir priežiūrą;
- Jei programoje numatytos praktikos, jos turi būti integruotos į studijų programą

4.1.3 ECTS kreditai ir praktikos

Jei studijų programos (ar jos komponento) baigimui reikia atlikti praktiką ar internatūrą, jos yra studento studijų siekinių bei darbo krūvio dalis, todėl jai taip pat reikia priskirti kreditus. Praktikai skirtų kreditų skaičius turi būti sudėtinė konkrečių mokslo metų visų kreditų dalis.

Kurdamas studijų programą akademinis personalas turi apibrėžti praktikos studijų siekinius kaip ir bet kurio kito edukacinio komponento. Šiems studijų siekiniams turi būti numatyti tam pritaikyti vertinimo metodai ir kriterijai. Labai svarbu, kad vertinimo metodai derėtų su praktikos pobūdžiu (pvz., vadovo stebėseną ir vertinimas arba studento ataskaita).

Kaip ir studijuojant bet kurį kitą edukacinį komponentą, kreditai už praktiką studentui suteikiami tik pasiekus ir įvertinus studijų siekinius.

Jei praktika yra organizuoto judumo dalis (pvz., Erasmus praktika), tai praktikos Studijų sutartyje (arba Praktikos sutartyje, žr. 6 skyrių „Pagrindiniai ECTS dokumentai“) turi būti nurodyta, kiek kreditų bus suteikta studentui, pasiekusiam studijų siekinius.

Tais atvejais, kai studijų programoje nenumatyta praktika, bet ji yra atliekama formalaus studijų proceso metu, vis tiek Studijų sutartyje patariama apibrėžti studijų siekinius ir darbo krūvį. Studijų siekiniai, pasiekti neprivalomos praktikos metu, taip pat turėtų būti nurodomi, pavyzdžiui, studento Akademinėje pažymoje, Diplomo priedėlyje (žr. 6 skyrių „Pagrindiniai ECTS dokumentai“) ar *Europass* mobilumo dokumente. Juos taip pat galima pripažinti priskiriant jiems atitinkamus kreditus, kurie šiuo atveju būtų pertekliniai numatytiems 60 ECTS kreditų per mokslo metus.

4.1.4 Kreditų skyrimo stebėseną

Kreditų skyrimas naujoms programoms ar komponentams turi atitikti nacionalinius ir/arba institucinius reikalavimus. Vykdamas programą, reikia nuolat stebėti, ar apskaičiuotas/įvertintas darbo laikas yra realiai paskirstytas, t. y. ar paskirtas tinkamas kreditų skaičius. Tiek atitikimas reikalavimams, tiek ir jų stebėseną, kaip ir kiti kreditinės sistemos aspektai, yra institucijos vidinio kokybės užtikrinimo dalis.

Stebėseną gali būti vykdoma įvairiais būdais. Koks metodas bebūtų taikomas, studentų ir akademinio personalo nuomonės yra pagrindas tikrinant ir vertinant kreditų skyrimą. Duomenys apie baigimo laiką, studijų programų ar atskirų jų komponentų vertinimo rezultatai taip pat yra sudedamoji kreditų skyrimo stebėsenos dalis.

Tam, kad būtų gaunami tikslūs atsakymai ir garantuotas respondentų dalyvavimas, svarbu informuoti studentus ir akademinį personalą apie stebėsenos tikslus bei kaip ji vyks.

Jei vertinant pastebimi neatitikimai tarp numatyto darbo krūvio ir laiko, kurio reikia daugumai studentų numatytiems studijų siekiniams pasiekti, būtina peržiūrėti darbo krūvį, studijų siekinius arba mokymo(si) metodus. Reikiamos pataisos neturėtų būti atliekamos nesibaigus mokslo metams, o diegiamos tik kitais mokslo metais.

4.2. ECTS kreditų suteikimas

Besimokančiajam ECTS kreditai suteikiami tik tada, kai atitinkamu vertinimu yra įrodoma, kad studentas pasiekė programos komponentui ar kvalifikacijai numatytus studijų siekinius. Kreditus suteikia įgaliotosios institucijos. Jei reikalaujami studijų siekiniai yra įgyti mokantis neformaliai ar savaimė, atlikus atitinkamą vertinimą, jiems suteikiamas toks pats kreditų skaičius kaip ir formalioje studijų programoje. Vertinant neformalų ar savaiminį mokymąsi, aukštojo mokslo institucijos gali taikyti kitus vertinimo metodus nei tie, kurie taikomi formaliose programose (žr. 4.5 poskyrį). Bet kuriuo atveju vertinimo metodai turi būti viešai skelbiami.

Kreditų suteikimas patvirtina, kad besimokantysis įvykdė reikalavimus, numatytus komponento baigimui. Besimokančiajam suteikiamas toks pats kreditų skaičius, koks buvo skirtas studijų komponentui. Studentui, peržengusiam įskaitymo lygį (pirmąjį teigiamą vertinimą), suteikiamas visas kreditų skaičius; kreditų skaičius negali kisti priklausomai nuo besimokančiojo rezultatų lygmens. ECTS kreditai neparodo, ar gerai besimokantysis įvykdė reikalavimus, keliamus kreditui gauti. Kokybinius besimokančiojo rezultatus perteikia institucinės ar nacionalinės vertinimo sistemos.

Kai kurios nacionalinės ar institucinės taisyklės numato kompensavimo procedūras¹⁶. Tokiais atvejais apie šį procesą turi būti pateikiama skaidri informacija.

Individualiems besimokantiems gali būti suteikiama daugiau ar mažiau nei 60 ECTS kreditų per metus, jei jie atitinkamai sėkmingai baigia daugiau ar mažiau edukacinių komponentų, nei numatyta studijų programoje.

4.3. ECTS kreditų kaupimas ir progresija

Iš pagrindinių bruožų:

„Kreditai gali būti kaupiami siekiant įgyti kvalifikaciją, kurios reikalavimus yra nustatę laipsnį teikianti institucija.“

¹⁶ „Kompensavimo“ terminas vartojamas tada, kai egzaminavimo komisija atleidžia neišlaikiusį (ar dalinai išlaikiusį) studentą nuo komponento vertinimo pakartojimo, jei kiti komponentai išlaikyti pakankamai aukštais pažymiais.

Europiniame lygmenyje Bolonijos kvalifikacijų sąranga apibrėžia kreditų, kuriuos reikia sukaupti siekiant pirmosios ar antrosios pakopos kvalifikacijos, ribas (žr. 3.3 poskyrį). Nacionalinių kvalifikacijų sąrangų kreditų ribos atitinka Bolonijos sąrangos kreditų ribas, nors nacionalinės gali būti detalesnės ir labiau ribojančios.

Nacionaliniame ar instituciniame lygmenyse progresavimo taisyklės ar studijų programos reikalavimai leidžia besimokantiesiems progresuoti tam tikroje pakopoje, kad jie įgytų tam tikrą kvalifikaciją. Taisyklės numato, kaip ir kokius kreditus už kokius studijų siekinius bei kokiame lygmenyje galima kaupti. Progresavimo taisyklėse gali būti numatomas kreditų skaičius ar skirtingose studijų programos stadijose reikalaujamos kreditų ribos (pvz., minimalus kreditų skaičius, norint tęsti studijas kitais mokslo metais/kitą semestrą). Taip pat jos gali būti labai detalios, nusakyti, kokius komponentus koku metu ir kokiam lygmenyje privalo ar gali baigti besimokantysis (pvz., privalomieji dalykai, pasirenkamieji dalykai, prerekvizitai). Taisyklės gali būti ir šių reikalavimų samplaika.

Progresavimo taisyklės taip pat siejasi su Nacionalinėje kvalifikacijų sąrangoje skirtinguose lygmenyse numatytais kreditais. Kai kurios kvalifikacijų sąrangos tuo pat metu yra ir kreditų sąrangos, t. y. jos apibrėžia tam tikrai kvalifikacijai (pvz., magistro) įgyti būtina kreditų skaičių. Tokios kreditų sąrangos nustato suteikiamų kreditų skaičių, kai pasiekiami numatyti studijų siekiniai. Progresavimo taisyklės apibrėžia besimokančiojo progresą, nuosekliai sukauptiant reikiamą kreditų skaičių.

Kreditų kaupimas aprašomas oficialioje institucinėje Akademinėje pažymoje tam, kad besimokantieji galėtų gauti patvirtinimą ar įrodymą, ko jie pasiekė kiekvienoje savo studijų pakopoje.

4.4. Kreditų perkėlimas ECTS sistemoje

Iš pagrindinių bruožų:

„Pagal vieną studijų programą suteikti kreditai gali būti perkeliami į kitą programą, kurią siūlo ta pati ar kita institucija. Toks kreditų perkėlimas leidžiamas tik tuomet, jei laipsnį teikianti institucija pripažįsta kreditus ir susijusius studijų siekinius. Partnerinės institucijos turėtų iš anksto susitarti dėl studijų užsienyje laikotarpio pripažinimo.“

Sėkmingam kreditų perkėlimui reikia akademinio kreditų pripažinimo. Kreditų pripažinimas yra procesas, kurio metu institucija patvirtina, kad tam tikri studijų siekiniai, pasiekti ir įvertinti kitoje institucijoje, tenkina tam tikrus reikalavimus, keliamus vienoje iš jų siūlomų programų. Turint galvoje daugybę studijų programų ir aukštojo mokslo institucijų, nelabai tikėtina, kad skirtingų programų edukacinio komponento kreditai ir studijų siekiniai bus identiški. Todėl rekomenduojama lanksčiai vertinti kitoje institucijoje įgytų kreditų pripažinimą. Reikėtų siekti teisingo pripažinimo, o ne visiško ekvivalentiškumo. Teisingas pripažinimas turėtų būti pagrįstas studijų siekiniais/rezultatais, t. y. ką asmuo žino ir geba

dāryti, o ne formaliomis procedūromis, kurios lemia kvalifikācijas ar jos komponento užbaigimā.¹⁷ Pripažinimo procesas privalo būti skaidrus.

Rekomendācijose dēl užsienyje igytu kvalifikāciju vertinimo kriteriju ir procedūru¹⁸ teigiama:

„Užsienio kvalifikācijas privalo būti pripažīstamas, nebent yra izrodomi esminiai skirtumai tarp tos kvalifikācijas, kurios pripažinimo yra siekiama, ir atitinkamos kvalifikācijas toje šalyje, kurioje siekiama pripažinimo. Taikant šį principu, vertinimas turi nustatyti ar:

(a) skirtumai tarp užsienio kvalifikācijas studiju siekiniu/rezultatu ir atitinkamos kvalifikācijas toje šalyje, kurioje siekiama pripažinimo, yra esminiai, kad būtu galima pripažinti užsienio kvalifikaciju, kaip reikalauja pareiškėjas.”

Pripažinimas reiškia, kad kreditu skaičius, gautas už reikiamame lygmenyje ir tinkamus studiju siekinius viename studiju kontekste, pakeis atitinkamu kreditu skaičiu, paskirtu už panašius studiju siekinius kvalifikaciju teikiančioje institucijoje. Pavyzdžiu, praktikoje vienos institucijos 4 ECTS kreditu komponentas gali pakeisti 5 ECTS kreditu komponentu kitoje institucijoje, jei studiju siekiniai yra vienodi. Tada studentui suteikiami 5 ECTS kreditai.

Sprendimus apie kreditu pripažinimu ir perkėlimu, vadovaudamasi patikima informacija apie pasiektus studiju siekinius bei ju vertinimo būodus, priima kvalifikaciju teikianti institucija. Institucijos turi viešai skelbti savo pripažinimo politiku.

ECTS sistemoje kreditu pripažinimu kaupimo ir perkėlimo tikslais skatina pagrindiniai ECTS dokumentai, tokie kaip Dalyku katalogas, Studiju sutartis ir Akademinė pažyma (žr. 6 skyriu).

4.4.1. ECTS ir studiju užsienyje laikotarpiai

Sutarto studentu judumo atveju visos trys dalyvaujančios šalys – siunčiančioji, priimančioji institucijos bei studentas privalo pasirašyti Studiju sutartį (žr. 6.3.1 poskyrį) prieš prasidedant judumo laikotarpiui. Kai Studiju sutartyje numatytos sąlygos yra ivykdytos, siunčiančioji institucija pripažįsta parsivežtus kreditus.

Studiju sutartyje išvardijami visi studiju komponentai, kuriuos studentas turi ivykdyti/išklausti užsienyje. Jei studentui buvo suteikti kreditai už kitus studiju komponentus, nei nurodyta Studiju sutartyje, siunčianti institucija gali sprėsti, ar juos pripažinti ar ne. Jei sutartoji studiju programa yra keičiamu, Studiju sutartis taip pat turi būti keičiamu, o pakeistoji versija per sutartu laiku turi būti pasirašyta visu triju šaliu.

Jungtinėse programose kreditu pripažinimu numato programos taisyklės. Jungtiniu programu atveju galima ir nepasirašyti Studiju sutarties, nes kreditai, gauti partnerinėje institucijoje, yra pripažįstami, jei laikomasi jungtiniu programu taisykliu ir visos sąlygos yra ivykdytos.

¹⁷ Adam, S. (2004), Final report on Recommendations of the Conference: improving the recognition systems of degree and study credit points in European Higher Education Area, http://www.aic.lv/rigaseminar/documents/Riga_Final_ReportP_S_Adam.pdf.

¹⁸ Viso dokumento ieškokite: Recommendations on Criteria and Procedures for the Assessment of Foreign Qualifications as adopted by the Lisbon Recognition Convention Committee at its second meeting, Riga, 6 June 2001, http://www.coe.int/t/dg4/highereducation/Recognition/Criteria%20and%20procedures_ENasp#TopOfPage.

Daugiau nurodymų, kaip organizuoti studijų laikotarpius užsienyje dvišalių sutarčių pagrindu, rasite šio vadovo II priede.

4.5. ECTS ir mokymasis visą gyvenimą

Iš pagrindinių bruožų:

„Kreditai gali būti kaupiami siekiant įgyti kvalifikaciją, kurios reikalavimus yra nustčiusi laipsnį teikianti institucija. Jei studentas įgijo studijų pasiekimų kitoje mokymosi (formalaus, neformalaus ar savaiminio) aplinkoje ar per kitą laikotarpį, susiję kreditai gali būti skiriami, teigiamai įvertinus, įteisinus ar pripažinus šiuos studijų pasiekimus.“

Naudojama mokymuisi visą gyvenimą ECTS gerina ne tik pagrindinių aukštojo mokslo pakopų (bakalauro, magistro ar doktorantūros) studijų programų ir pasiekimų skaidrumą, bet ir gerina visų tipų studijų veiklą ir aukštųjų mokyklų pripažįstamų studijų siekinius. Visi studijų pasiekimai yra dokumentuojami ir jiems suteikiamas atitinkamas ECTS kreditų skaičius, todėl studijuojančiam leidžiama siekti tokių studijų pripažinimo siekiant kvalifikacijos, jei studijų pasiekimai/siekiniai atitinka kvalifikacijos reikalavimus.

4.5.1 ECTS ir tęstinis mokymas

Ne visi besimokantieji yra nuolatinių studijų studentai, studijuojantys šias programas. Vis daugiau suaugusiųjų renka atskirus studijų komponentus, kurie nebūtinai baigiami tam tikros kvalifikacijos suteikimu. Aukštojo mokslo institucijos susiduria su nuolat augančiu poreikiu patenkinti besimokančių suaugusiųjų bei darbdavių poreikius ir sudaryti galimybes individualioms studijoms.

Kai ECTS naudojama tęstiniam mokymui(si), taikomi tie patys kreditų skyrimo, teikimo, kaupimo bei perkėlimo principai. Kaip ir kreditai, skiriami studijų programos komponentams, taip ir tęstinio mokymo kreditai grindžiami darbo krūviu, reikalingu pasiekti planuojamus/siektinus studijų siekinius.

Priklausomai nuo besimokančiojo ir/ar kvalifikacijos teikimo reikalavimų/sąlygų, kreditai, suteikti tęstinio mokymo metu, gali būti pripažįstami arba ne pripažįstami ir kaupiami siekiant gauti kvalifikaciją. Kai kuriuos besimokančiuosius gali dominti tik tam tikri studijų komponentai, nesiekiant kvalifikacijos.

4.5.2 ECTS ir neformalaus bei savaiminio mokymosi pripažinimas

Labai dažnai žmonės turi itin vertingų kompetencijų, įgytų dėl kitokios mokymosi veiklos, darbinės patirties ar gyvenimo patirties. Besimokantiesiems netradiciniu būdu taip pat gali būti naudinga ECTS sistema, t. y. jos skaidrumas ir pripažinimo funkcijos.

Neformalaus ir savaiminio mokymosi pripažinimas atveria kelius įgyti aukštojo mokslo kvalifikaciją tiems, kurie negalėjo ar nenorėjo jos siekti tradiciniu būdu.

Aukštojo mokslo institucijos turi būti kompetentingos teikti kreditus studijų pasiekimams, įgytiems ne formalaus mokymosi būdu: dėl darbinės patirties, pomėgių ar individualių studijų, jei tik šie studijų pasiekimai atitinka jų kvalifikacijos ar jos komponentų reikalavimus. Pripažinus neformalų ir savaiminį mokymąsi, jam turi būti skiriami ECTS kreditai, skirti atitinkamai formaliai studijų programai ar jos daliai. Skiriamų kreditų skaičius turėtų būti toks pat kaip ir priskirtų formaliems studijų komponentams su atitinkamais studijų siekiniais.

Kaip ir formaliame švietime, kreditai teikiami tik įvertinus studijų siekinių pasiekimą. Vertinimo kriterijai ir su jais siejami metodai turi būti sukurti taip, kad leistų nustatyti reikiamų studijų siekinių pasiekimo lygmenį, neieškant ryšio su tam tikra studijų veikla. Pavyzdžiui, diskusijos auditorijoje tam tikra tema vertinant nebūtų svarbios, o atitinkami studijų siekiniai, kaip argumentų formulavimas bendraujant grupėje, taptų svarbūs.

Institucijos yra skatinamos savo interneto svetainėse viešai skelbti apie neformalaus ir savaiminio mokymosi pripažinimo politiką bei praktiką. Ši politika turėtų apimti tokius elementus kaip informacija besimokantiejiems apie pripažinimo rezultatus ar galimybę kreiptis dėl rezultatų į apeliacines komisijas. Institucijos taip pat raginamos kurti vertinimo struktūras, teikiančias informaciją, patarimus bei vykdančias neformalų ir savaiminį studijų pripažinimą. Ši veikla gali būti įvairių formų, priklausomai nuo nacionalinės ir institucinės praktikos (pvz., struktūros gali egzistuoti vienoje institucijoje ar būti jungtinis kelių institucijų centras).

Diegiant neformalaus ir savaiminio pripažinimo procedūras stiprinama socialinė aukštojo mokslo institucijų dimensija. Institucijos suteikia galimybę norintiems mokytis darbuotojams įgyti aukštąjį mokslą ir plečia netradicinę mokymosi aplinką, o mokymąsi visą gyvenimą paverčia realybe.

3 komentaras. Kreditų naudojimo mokymuisi visą gyvenimą pavyzdys – Škotijos kvalifikacijos ir Kreditų/kreditinė sandara (SCQF)¹⁹

SCQF gairės numato neformalaus ir savaiminio mokymosi pripažinimą/įteisinimą:

- asmeninio ir karjeros ugdymo (ugdymo (angl. *formative*) pripažinimą),
- kreditų suteikimo (kiekybinį (suminį) (angl. *summative*) pripažinimą).

Pastarasis apima vertinimą ir kreditų įkainojimą/įvertinimą mokymuisi, įgytam per patirtį, prieš besimokančiajam pradėdant formalią programą ar studijas kvalifikacijai gauti. Kreditų įvertinimas yra procesas, kurio metu nustatoma mokymosi kreditų vertė. Dažniausiai tai reiškia, kad priimančioji institucija nusprendžia, kiek kreditų besimokančiajam galima suteikti tos institucijos ar organizacijos tam tikroje programoje.

Kreditų suteikimą neformaliam ir savaiminiam mokymuisi sudaro trys etapai:

1. Pirminė informacija ir patarimai (ką besimokančiajam reikia daryti šiame procese, kokie yra kreditų limitai, apribojimai neformaliam/savaiminiam mokymuisi, vertinimo kaštai, besimokančiojo ir patarėjo pareigos bei atsakomybė, įvairūs mokymosi būdai siekiant kvalifikacijos);
2. Parama (refleksijos procesui; studijų siekinių supratimui; gebėjimui identifikuoti savo paties studijų pasiekimus; gebėjimui sukaupti ir atrinkti įrodymus);
3. Pripažinimas/vertinimas (studijų siekinių pasiekimo įrodymų vertinimas ir vertinimo kriterijai);
4. Kreditų suteikimas (šio proceso metu suteikti kreditai turi tokią pat vertę kaip ir kreditai, įgyti formaliųjų studijų metu).

¹⁹ Ši santrauka parengta pagal Ruth Whittaker iš Kaledonijos akademijos, Glazgo Kaledonijos universiteto pranešimą, skaitytą 2008 m. vasario 21–22 d. Edinburge vykusiame Bolonijos seminare, skirtame studijų siekiniais grindžiam aukštajam mokslui. Visą pranešimą galima rasti:

<http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/bolognaSeminars/Edinburgh2008.html>.

5. Kokybės užtikrinimas ir ECTS

Pagrindinė atsakomybė už kokybės užtikrinimą tenka kiekvienai institucijai.²⁰ Vidinis kokybės užtikrinimas apima visas procedūras, kurių imasi aukštojo mokslo institucija tam, kad užtikrintų studijų programų ir kvalifikacijų kokybę taip, kaip ją apibrėžė ji pati ar kiti įgalioti tai daryti organai. Išorinės kokybės peržiūros, kurias atlieka kokybės užtikrinimo agentūros, teikia nuomonę institucijoms ir informaciją socialiniams partneriams. Vidinis ir išorinis kokybės užtikrinimai skatina diegti Europos aukštojo mokslo erdvės kokybės užtikrinimo standartus ir gaires.²¹

ECTS naudojimas atitinka Kokybės užtikrinimo standartus ir gaires, o būtent 1.2 ir 1.7 standartus, kuriuose teigiama:

- Institucijos privalo turėti formalų mechanizmą savo programų ir laipsnių patvirtinimui, periodinei peržiūrai ir stebėsenai.²² Programų ir laipsnių kokybės užtikrinimas turėtų apimti:
- aiškių siekiamų studijų siekinių sukūrimą ir jų paskelbimą,²³
- didelį dėmesį studijų programų kūrimui ir turiniui.²⁴
- Institucijos turėtų reguliariai skelbti naujausią, nešališką ir objektyvią kiekybinę bei kokybinę informaciją apie programas ir laipsnius, kuriuos jos siūlo.²⁵

Atitinkami kokybės užtikrinimo procesai taip pat turi būti taikomi aukštojo mokslo institucijose, diegiant ECTS (pvz., vidinė ir išorinė kokybės peržiūra ir studentų nuomonė).

²⁰ Kuriant Europos aukštojo mokslo erdvę. Ministrų, atsakingų už aukštąjį mokslą, konferencijos, vykusios 2003 m. rugsėjo 19 d. Berlyne, komunikatas.

²¹ Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo asociacija (2005). Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo standartai ir gairės, <http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/documents/Standards-and-Guidelines-for-QA.pdf>.

²² Ten pat, p. 16.

²³ Ten pat.

²⁴ Ten pat.

²⁵ Ten pat.

4 komentaras. Geroji ECTS ir kokybės užtikrinimo praktika

ECTS ir su ja susijusių procesų kokybės užtikrinimo atveju gera praktika laikoma, kai visoms programoms aukštosios mokyklos kokybės užtikrinimo procesai garantuoja, kad:

- edukaciniai komponentai yra išreikšti atitinkamais studijų siekiniais ir yra aiški informacija apie jų lygmenį, kreditus, vykdymą/eigą bei vertinimą,
- studijos gali būti baigtos per tą laiką, kuris joms skirtas (t. y. semestru, trimestru ar mokslo metams apskaičiuotas darbo krūvis yra realus),
- kasmetinė stebėseną vertina bet kuriuos pasiekimų ir rezultatų pokyčius,
- studentams teikiama detali informacija ir patarimai tam, kad jie sukauptų reikiamus prerekvizitus ir korekvizitus, reikalingus studijoms, o nesirinktų komponentų/dalykų, kurie yra netinkamo lygmens ar kuriuos jau tam lygmenyje studijavo.²⁶

Judžių studentų ir pripažinimo atveju tai reiškia:

- Kreditų perkėlimo procesai yra įtraukti į normalias stebėsenos, peržiūros ir įteisinimo procedūras.
- Kreditų perkėlimui ir pripažinimo procedūroms yra paskiriamas specialus personalas.
- Visais atvejais pasirašomos studijų sutartys; jų sudarymui bei keitimui turi būti numatytas aiškus patvirtinimo procesas.²⁷
- Judūs studentai renkasi įprastus edukacinius komponentus, aprašytus Dalykų kataloge; studentai vykdo visus patvirtintus šių komponentų vertinimo reikalavimus ir, kaip ir vietiniai studentai, gauna vertinimą.
- Studentams išduodamos Detaliosios akademinės pažymos, kuriose nurodomi kreditai ir pažymiai.
- Pripažįstami visi sėkmingai baigti edukaciniai komponentai, kurie buvo nurodyti patvirtintoje Studijų sutartyje; ilgai nedelsiant pripažinimo rezultatai užregistruojami ir perkeliama.
- Egzistuoja objektyvios procedūros, leidžiančios interpretuoti gautus pažymius; taigi ne tik kreditai, bet ir pažymiai gali būti tinkamai atspindėti galutinėje kvalifikacijoje.

²⁶ Prerekvizitai – reikalingos pirminės žinios, dažniausiai apibrėžiamos sėkmingu kito (anksčiau buvusio) edukacinio komponento baigimu. Korekvizitas – edukacinis komponentas, reikalaujantis, kad kitas komponentas būtų klausomas/vykdomas tuo pačiu metu arba iš karto po sėkmingo jam atitinkančio komponento studijų siekinių pasiekimo/įsisavinimo.

²⁷ Pasirašant studijų sutartis reikėtų vadovautis „teisingo pripažinimo“ sąvoka, o ne griežtu ekvivalentiškumo siekiu, kaip rekomenduojama 1997 metų Aukštojo mokslo kvalifikacijų Europos regione pripažinimo konvencijoje, Aiškinamasis raportas: <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/165.htm>.

6. Pagrindiniai ECTS dokumentai

Iš pagrindinių bruožų:

„Kad būtų lengviau perkelti ir kaupti kreditus, naudojami svarbiausi ECTS dokumentai (kursų katalogas, studento prašymo forma, studijų sutartis, akademinė pažyma) ir diplomo priedėlis.“

Šiame skyriuje aprašyti pagrindiniai ECTS dokumentai leidžia plačiai naudojamu ir priimtinu būdu teikti informaciją apie tuos elementus, kurie yra svarbūs visiems besimokantiejiems (judiems ir nejudiems studentams), akademiniam ir administraciniam personalui, darbdaviams ir kitiems socialiniams partneriams. Tinkamas pagrindinių ECTS dokumentų naudojimas užtikrina informacijos skaidrumą ir kelia aukštojo mokslo kokybę.

Vis dažniau institucijos seka studentų pasiekimus sisteminiu būdu kompiuterizuotose studentų bazių sistemose, kurios integruoja duomenis, reikalingus pagrindiniams ECTS ir kitiems dokumentams, tokiems kaip Diplomo priedėlis.

6.1. Dalykų katalogas

Pirmasis pagrindinis dokumentas yra Dalykų katalogas. Tai yra nuoseklus vadovas/gidas visiems studentams, studijuojantiems institucijoje.

Koks turėtų būti katalogo formatas, privalo nuspręsti pati institucija. Kartais manoma, kad tikslingiau bendrąją informaciją atskirti nuo akademinės. Bet kuriuo atveju visa informacija turi būti detali, lengvai naudojama/suprantama ir nepasenusi. Katalogas turi būti publikuojamas interneto svetainėje tam, kad visi norintieji galėtų prieiti prie informacijos. Jį reikia paskelbti pakankamai anksti, kad studentai galėtų rinktis.

Žemiau pateikiamas kontrolinis Dalykų katalogo turinio rekomenduojamas sąrašas (6.1.1 poskyris). Kontrolinis sąrašas nurodo visą informaciją, kuri turi būti pateikta. Labai svarbu, kad informacija apie siūlomas kvalifikacijas, mokymo, mokymosi ir vertinimo procedūras, programų lygmenis, pavienius edukacinius komponentus ir turimus studijų išteklius (turimas studijų technines bazines) būtų išsamūs ir lengvai suprantami.

Visi besimokantieji turėtų lengvai rasti informaciją apie asmenį, galintį jiems suteikti reikiamą informaciją instituto, fakulteto ar studijų programos lygmenyje. Todėl svarbu, kad kataloge būtų paskelbtos informaciją teikiančių asmenų pavardės ir nurodyta, kaip, kada ir kur juos rasti.

Skaidrumo ir prieinamumo principas taip pat numato ir kalbas, kuriomis skelbiamas katalogas. Leidinys turi būti skelbiamas interneto svetainėje ne tik nacionaline, bet ir kita plačiai vartojama kalba tam, kad būtų užtikrintas skaidrumas tarptautiniame lygmenyje.²⁸

²⁸ Institucijoms, besikreipiančioms dėl ECTS etiketės, reikia turėti katalogą anglų kalba.

Šioje svetainėje http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc48_en.htm galima rasti Dalykų katalogų pavyzdžių.

6.1.1 Kontrolinis Dalykų katalogo sąrašas

1 dalis: Informacija apie instituciją:

- pavadinimas ir adresas,
- mokslo metų kalendorius,
- institucijos vadovybė,
- bendra informacija apie instituciją (tipas ir statusas),
- siūlomų programų sąrašas,
- bendrieji priėmimo/stojimo reikalavimai,
- ankstesnio mokymosi/studijų (formalaus, neformalaus, savaiminio) pripažinimo galimybės,
- bendrosios registracijos taisyklės,
- ECTS kreditų, grindžiamų studentų darbo laiku, reikalingu studijų siekiniams pasiekti, skyrimo metodikos aprašas,
- akademinės pagalbos galimybės.

2 dalis: Informacija apie programas:

- suteikiama kvalifikacija,
- kvalifikacijos lygmuo,
- programai būdingi priėmimo/stojimo reikalavimai,
- programai būdingos ankstesnio mokymosi (formalaus, neformalaus, savaiminio) pripažinimo galimybės,
- kvalifikacijos reikalavimai ir taisyklės,
- programos profilis,
- pagrindiniai studijų siekiniai,
- darbinis baigusiųjų profilis ir pavyzdžiai,
- tolesnių studijų galimybės,
- programos dalykų diagrama (60 kreditų per mokslo metus),
- egzaminų taisyklės, vertinimo, pažymių ir baigimo reikalavimai,
- studijų forma (nuolatinė, iššęstinė, nuotolinė),
- programos vadovas ar šią funkciją atliekantis asmuo.

Dalykų aprašas:

- dalyko pavadinimas,
- dalyko kodas,
- dalyko tipas (privalomas, pasirenkamas),
- dalyko lygmuo (pvz., pirmojo, antrojo ar trečiojo ciklo, nurodomas tarpinis lygmuo, jei naudojamas),
- studijų metai (jei naudojama),
- semestras/trimestras, kada dėstomas dalykas,
- priskirtų ECTS kreditų skaičius,
- dėstytojo pavardė,
- dalyko studijų siekiniai,
- dėstyto formos (auditorinė, nuotolinė),

- prerekvizitai (angl. *prerequisites*) ir korekvizitai (angl. *corequisites*),
- rekomenduojami pasirinktiniai programos komponentai,
- dalyko turinys,
- rekomenduojamos ar privalomos literatūros sąrašas,
- planuota mokymosi veikla ir mokymo metodai,
- vertinimo metodai ir kriterijai,
- dėstyto kalba,
- praktikos.

3 dalis: Bendroji informacija studentams

- pragyvenimo kaštai,
- apgyvendinimas,
- maitinimo įstaigos,
- medicininė pagalba,
- sąlygos neįgaliems studentams,
- draudimas,
- finansinė parama studentams,
- studentų aptarnavimo skyrius,
- studijų sąlygos,
- tarptautinės programos,
- praktinė informacija judiems studentams,
- kalbos kursai,
- praktikos,
- sporto ir laisvalaikio galimybės,
- studentų asociacijos.

6.2. Studentų paraiškos forma

ECTS studentų paraiškos forma buvo sukurta judiems studentams, kurie svetimose institucijose praleis ribotą laikotarpį. Studentai, planuojantys baigti studijas svetimose institucijose, toje institucijoje turi registruotis pagal jos numatytas procedūras ir pildyti kitokią paraiškos formą.

Studentų paraiškos formoje yra visa pagrindinė informacija, kurios reikia priimančiai institucijai apie judų studentą. Jei institucijai trūksta informacijos (pvz., apie apgyvendinimą ar specialios informacijos apie sveikatą) apie atvykstantį studentą, galima paprašyti ją pateikti papildomai.

Šiame Vadove pateikta standartinė paraiškos forma, kurią taip pat galima rasti interneto svetainėje adresu: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning.policy/doc48_en.htm. Institucijos gali keisti standartinę formą (pridedamos savo logotipą ir kitą specialią informaciją), bet jos turėtų užtikrinti, kad pakeistoje formoje yra visa reikalinga informacija ir, kiek įmanoma, išlaikoma jos išdėstymo tvarka.

6.3. Studijų sutartis

Dažniausiai aukštojo mokslo institucijose studentai registruojasi studijų programai ir tam tikriems sandams/moduliams semestrai ar visiems mokslo metams. Vietiniams studentams

tai ir yra Studijų sutartis. Registruodama studentą aukštojo mokslo institucija su juo sudaro sutartį, leidžiančią klausyti dalyką ir suteikti kreditus už pasiektus studijų siekinius.

6.3.1 Studijų sutartis judiems studentams

ECTS Studijų sutartis buvo sukurta judiems studentams tam, kad užtikrintų šalių įsipareigojimus prieš prasidedant judumo periodui. Judžių studentų Studijų sutartyje yra išvardijami priimančioje institucijoje planuojami studijuoti sandai/moduliai ar kiti edukaciniai komponentai su jiems priskirtais kodais ir ECTS kreditais.

ECTS Studijų sutartis yra sudaroma semestru ar mokslo metams ir turi būti pasirašyta siunčiančios bei priimančios institucijų ir studento. Asmenys, pasirašantys institucijos vardu, turi užimti postus, leidžiančius įpareigoti instituciją. Pasirašydama Studijų sutartį priimanti institucija įsipareigoja užregistruoti atvykstantį studentą suplanuotiems sandams/moduliams ir garantuoti studijų veiklą; siunčianti institucija įsipareigoja pripažinti kreditus, gautus priimančioje institucijoje. Studentas neturi derėtis dėl akademinio pripažinimo su atskirais dėstytojais. Studijų sutartis ir Akademinė pažyma yra sukurtos tam, kad garantuotų užsienio institucijoje studijuotos programos pripažinimą.

Studentui, atvykusiam į priimančią instituciją, gali prireikti keisti Studijų sutartį. Šiuo atveju Studijų sutartis turėtų būti pakeista kuo greičiau ir vėl pasirašyta visų trijų šalių: siunčiančios, priimančios institucijų ir studento. Tik tokiu atveju užtikrinamas studijų užsienyje periodo pripažinimas.

Šiame Vadove pateikta standartinė Studijų sutarties forma, kurią taip pat galima rasti interneto svetainėje adresu: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning.policy/doc48_en.htm. Institucijos gali keisti standartinę formą (priedamos savo logotipą ir kitą specialią informaciją), bet jos turėtų užtikrinti, kad pakeistoje formoje yra visa reikalinga informacija ir, kiek įmanoma, išlaikyta jos išdėstymo tvarka.

6.3.2 Studijų sutartis praktikoms – Praktikos sutartis

Studijų sutartis darbinei veiklai, arba Praktikos sutartis, taip pat yra labai svarbus praktiku, kurios yra privaloma studijų programos dalis, dokumentas. Šiose sutartyse turi būti tie patys pagrindiniai elementai kaip ir standartinėje Studijų sutartyje, bet yra ir kai kurių skirtumų.

Praktikos sutartis turi aiškiai nurodyti darbo vietą, laikotarpį, darbą, kuris bus atliekamas (darbo aprašas), besimokančiojo teises bei pareigas, ir tikėtinus studijų siekinius. Joje taip pat turi būti numatyta, kaip studijų siekiniai bus vertinami ir kokie bus taikomi vertinimo kriterijai bei kas bus atsakingas už vertinimą, t. y. darbo vadovo (darbdavio) ir siunčiančios institucijos pareigos.

Praktikos sutartis turi būti pasirašyta trijų šalių – besimokančiojo, siunčiančios ir darbo vietą suteikiančios (darbdavio) institucijų. Tokiu atveju, kai dalyvauja ir priimanti institucija, ji taip pat turėtų pasirašyti sutartį. Pagrindinė atsakomybė už praktiką tenka kvalifikaciją suteikiančiai institucijai. Sutartyje turi būti nurodomi ECTS kreditai, kurie bus suteikiami studentui, įrodžiusiam pasiektus studijų siekinius.

Šiame Vadove pateikta standartinė Praktikos sutarties forma, kurią taip pat galima rasti interneto svetainėje adresu: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning.policy/doc48_en.htm. Institucijos gali keisti standartinę formą (pridėdamos savo logotipą ir kitą specialią informaciją), bet jos turėtų užtikrinti, kad pakeistoje formoje yra visa reikalinga informacija ir, kiek įmanoma, išlaikyta jos išdėstymo tvarka.

6.4 Akademinė pažyma

Daugelis institucijų kiekvieno semestro ar mokslo metų pabaigoje savo studentams išduoda Akademinę pažymą. Ji tiek studentui, tiek ir institucijai yra svarbus dokumentas, užtikrinantis, kad studentas turi naujausią ir tikslią informaciją apie savo progresą/pasiekimus, įvykdytus edukacinius komponentus, surinktus ECTS kreditus ir gautus įvertinimus. ECTS Akademinė pažyma ir yra toks sutarto formato pažymėjimas. Tai svarbus formalus dokumentas, liudijantis progresą ir pripažinimą.

Prieš išvykstant judžiam studentui siunčianti institucija išduoda Akademinę pažymą ir siunčia ją priimančiai institucijai. Taip suteikiama informacija apie užbaigtus edukacinius komponentus, jų lygmenį ir gautus vertinimus. Galiausiai priimanti institucija kiekvienam judžiam studentui, baigusiam studijas, išduoda Akademinę pažymą ir siunčia ją siunčiančiai institucijai. Taip formaliai patvirtinama apie užbaigtą darbą, suteiktus kreditus ir studijų užsienyje laikotarpiu gautus įvertinimus.

Kadangi registruojant studentų progresą ir pripažįstant studijų siekinius Akademinė pažyma yra labai svarbus dokumentas, be galo svarbu nuspręsti, kas yra atsakingas už jo išdavimą bei kaip jis išduodamas ir perduodamas.

Šiame Vadove pateikta standartinė Akademinės pažymos forma, kurią taip pat galima rasti interneto svetainėje adresu: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning.policy/doc48_en.htm. Institucijos gali keisti standartinę formą (pridėdamos savo logotipą ir kitą specialią informaciją), bet jos turėtų užtikrinti, kad pakeistoje formoje yra visa reikalinga informacija ir, kiek įmanoma, išlaikyta jos išdėstymo tvarka.

7 Literatūros sąrašas

7.1 Kreditai ir kvalifikacijų sistemose

Europos leidiniai:

- *The framework of qualifications for the European Higher Education Area*
<http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/documents/QF-EHEA-May2005.pdf>
Raportas: A Framework for Qualifications of the European Higher Education Area, Ministry of Science, Technology and Innovation, 2005
http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/documents/050218_QF_EH_EA.pdf
 - *Recommendation of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on the establishment of the European Qualifications Framework for lifelong learning*
<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:111:0001:0007:EN:PDF>
Kita informacija apie EKS:
http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc44_en.htm#doc
 - *Convention on the recognition of qualifications concerning higher education in the European region (CETS 165, 1997)*
<http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?NT=165&CL=ENG>
Aiškinamasis konvencijos raportas:
<http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/165.htm>
 - *Tuning Educational Structures in Europe (2007)*
http://tuning.unideusto.org/tuningeu/images/stories/template/General_Brochure_final_version.pdf
Daugiau informacijos apie Tuning'o projekto rezultatus:
<http://unideusto.org/tuning>
- Bolonijos seminarų ataskaitos:*
- *Bologna seminar on "Development of a common understanding on Learning Outcomes and ECTS" Porto, Portugal, 19-20 June 2008 Final Report and Recommendations*
http://portobologna.up.pt/documentsBS_P_Report_20080915_FINAL.pdf
Daugiau informacijos apie seminarą (pranešimai): <http://protobologna.up.pt>
 - *Bologna seminar on "ECTS based on learning outcomes and student workload" Moscow, Russia, 17-18 April 2008*
Išvados:
http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/BolognaSeminars/documents/Moscow_April2008_conclusions_final.pdf.

- *Wagenaar, Robert (2006) 'An Introduction to the European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS)', in: EUA, Bologna Handbook. Making Bologna Work. Berlin: European University Association*
<http://www.eua.be/publications/bologna-handbook/>
- *Le Mouillour, Isabelle, commissioned by Cedefop (2005) European approaches to credit (transfer) systems in VET. Cedefop Dossier 12. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities*
http://www.trainingvillage.gr/etv/Upload/Information_resources/Bookshop/424/6014_en.pdf
- *Adam, Stephen (2004) Improving the recognition system of degrees and study credit points in the European Higher Education Area. Bologna Seminar on Recognition, University of Latvia, Riga, 3-4 December 2004, organised by Latvian authorities and the Council of Europe, supported by the EU Socrates programme. Final report and recommendations of the conference.*
http://www.aic.lv/rigaseminar/documents/Riga_Final_ReportP_S.Adam.pdf
- *European Association for Quality Assurance in Higher Education (2005) Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area. Helsinki: European Association for Quality Assurance in Higher Education*
<http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/documents/Standards-and-Guidelines-for-QA.pdf>
- *Gehmlich, Volker (2006) 'The Added Value of Using ECTS' in: EUA, Bologna Handbook. Making Bologna Work. Berlin: European University Association*
<http://www.eua.be/publications/bologna-handbook/>

7.2 Studijų programos kūrimas

- Volker Gehmlich, Andy Gibbs, Raimonda Markeviciene, Terence Mitcell, Graeme Roberts, Anne Siltala, Marina Steinmann (2008) *Yes! Go! A Practical Guide to Designing Degree Programmes with Integrated Transnational Mobility*, DAAD

7.3 Studijų siekiniai

- Bologna seminar on "Learning Outcomes Based Higher Education – The Scottish Experience" Edinburg, UK, 21-22 February 2008 *Conclusions and Recommendations*
http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/BolognaSeminars/documents/Edinburgh/Edinburgh_Feb8_Final_Conclusions_and_Recommendations.pdf

Galutinė ataskaita:

http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/BolognaSeminars/documents/Edinburgh/Edinburgh_Feb8_Final_report.pdf

Daugiau informacijos apie seminarą (pranešimai):

<http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/BolognaSeminars/documents/Edinburgh/Edinburgh2008.htm>

- Adam, Stephen (2008) *Learning Outcomes Current Developments in Europe: Update on the Issues and Applications of Learning Outcomes Associated with the Bologna Process*. Edinburgh: Scottish Government
Presented to the Bologna Seminar: Learning outcomes based higher education: the Scottish Experience (February 2008, Edinburgh).
http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/BolognaSeminars/documents/Edinburgh/Edinburgh_Feb08_Adams.pdf
- Adam, Stephen (2004) *Using Learning Outcomes: A consideration of the nature, role, application and implications for European education of employing learning outcomes at the local, national and international levels*
<http://www.pedagogy.ir/images/pdf/using-learning-outcomes-eu.pdf>
Presented to the Bologna Seminar: Using Learning Outcomes (July 2004, Edinburgh).
http://www.bologna-bergen2005.no/EN/Bol_sem/Seminars/040701-02Edinburgh/040620LEARNING_OUTCOMES-Adams.pdf
- Kennedy, Declan, Hyland, Aine, and Ryan, Norma (2006) 'Writing and Using Learning Outcomes: A Practical Guide' in: *EUA, Bologna Handbook. Making Bologna Work*. Berlin: European University Association
<http://www.bologna.msmt.cz/files/learning-outcomes.pdf>
- Cedefop (2008) *The Shift to Learning Outcomes: Conceptual, political and practical developments in Europe*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities
Synthesis:
http://www.trainingvillage.gr/etv/Upload/Information_resources/Bookshop/494/4079_en.pdf

7.4 Nacionaliniai leidiniai

Kiekviena šalis išspausdino ar spausdina informaciją apie savo nacionalinę kvalifikacijų ir kreditų sistemą. Pateikiami Škotijos ir Airijos pavyzdžiai:

- The Scottish Credit and Qualifications Framework
<http://www.scqf.org.uk>
- National Qualifications Authority of Ireland – National Framework of Qualifications
<http://www.nfq.ie/nfq/en/index.html>
- HRK (2007) *Bologna Reader II, Neue Texte und Hilfestellungen zur Umsetzung der Ziele des Bologna-Prozesses an deutschen Hochschulen*, Bonn
http://www.hrk.de/bologna/de/Bologna_Reader_gesamt.pdf
- Gehmlich, Volker (2008) *Die Einführung eines Nationalen Qualifikationsrahmens in Deutschland – DQR – Untersuchung der Möglichkeiten für den Bereich des formalen Lernens*, Osnabrück: Univ., Fak. für Wirtschafts- und Sozialwiss

- Meijers, van Overveld, Perrenet with the co-operation of Borghuis and Mutsaers (2005) Criteria for Academic Bachelor's and Master's Curricula
http://www.jointquality.nl/content/descriptors/AC_English_Gweb.pdf
- Hildbrand, Tremp, Jäger Tückmantel (2008) The Curricula Reform at Swiss Institutes of Higher Education: An Analysis of the Current State and Perspectives in the Bologna Reform
www.crus.ch/dms.php?id=5499

8. Žodynėlis

Žodynyje pateikti šiame ECTS vartotojo vadove vartojami terminai.

Accumulation	Kaupimas	Kreditų, suteiktų už edukacinių komponentų ar kitų studijų veiklų įsisavintus studijų siekinius, rinkimo procesas.
Allocation of credit	Kredito skyrimas	Kreditų skyrimo procesas kvalifikacijoms, programoms ar kitiems edukaciniams komponentams.
Assessment	Vertinimas	Visi metodai (rašytiniai, žodiniai ir praktiniai testai/egzaminai, projektai, užduočių rinkiniai), taikomi besimokančiojo studijų siekinių įsisavinimui vertinti.
Assessment criteria	Vertinimo kriterijai	Aprašas, ką besimokančiajam reikės atlikti, norint pademonstruoti, kad įsisavino studijų siekinius.
Award of credit	Kredito (su)teikimas	Kreditų, priskirtų komponentui ar kvalifikacijai, suteikimo besimokančiajam veiksmas. Kreditų suteikimas rodo, kad besimokančiojo studijų siekiniai buvo vertinami ir kad besimokantysis atitiko edukacinio komponento ar kvalifikacijos keliamus reikalavimus.
Competences	Kompetencijos	Kognityvinių ir metakognityvinių įgūdžių, žinių ir supratimo, tarpasmeninių, intelektinių ir praktinių įgūdžių, etinių vertybių ir požiūrių dinaminė kombinacija. Kompetencijų ugdymas yra visų edukacinių komponentų tikslas. Kompetencijos yra ugdomos visuose sanduose ir vertinamos įvairiose programos stadijose. Kai kurios kompetencijos yra dalykinės (būdingos studijų kryptims), kitos – bendrosios (bendros bet kuriai studijų programai). Paprastai kompetencijų ugdymo procesas studijų programoje vyksta integruotai ir cikliškai.
Condoning	Kompensavimas	„Kompensavimo“ terminas vartojamas kai kuriose nacionalinėse sistemose, kai egzaminų komisija atleidžia studentą nuo neišlaikyto egzamino perlaikymo, jei kiti svarbūs komponentai išlaikyti/įvertinti aukštais balais.
Contact hour	Auditorinė valanda	Valandos (įprastai 45–60 minučių), kai studentai vykdo studijų veiklą, vadovaujami akademinio personalo.
Credit (ECTS)	ECTS kreditas	Kiekybinė mokymosi apimtys išraiška, grindžiama darbo krūviu, reikalingu studentams įsisavinti studijų proceso studijų siekinius nustatytame lygmenyje.
Cycle	Ciklas/pakopa	Visos Europos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijos suskirstytos į tris pakopas. Vienas Bolonijos deklaracijoje (1999 m.) apibrėžtų tikslų buvo sukurti dviem pagrindinėmis pakopomis grindžiamą sistemą.

		2003 m. doktorantūros studijos taip pat buvo įtrauktos į Bolonijos pakopų struktūrą ir pavadintos trečiaja pakopa.
Cycle (level) descriptors	Ciklo/pakopos (lygmens) aprašai	Bendrieji pareiškimai apie kiekvienos pakopos studijų siekinius. Geras bendrųjų pakopos (lygmens) aprašų pavyzdys yra vadinamieji „Dublino aprašai“, kurie buvo panaudoti (kaip ir ECTS) kuriant Europos kvalifikacijų sąrangą.
Educational component	Edukacinis komponentas	Užbaigta ir formaliai sustruktūrinta studijų patirtis (sandas, modulis, seminaras, praktika).
Formal learning	Formalusis mokymas(sis) /studijos	Dažniausiai švietimo ir mokymo institucijose teikiamos sustruktūrintos (studijų tikslų, mokymosi laiko ir paramos atžvilgiu) studijų galimybės, kurias baigus gaunamas diplomą. Žvelgiant iš besimokančiojo pozicijų, formalios studijos yra valingos/tikslingos.
Informal learning	Savaiminis mokymas (sis)/studijos	Mokymasis, vykstantis kasdienėje veikloje, t. y. dirbant, bendraujant su šeima ar leidžiant laisvalaikį. Jis nesustruktūrintas (studijų tikslų, mokymosi laiko bei paramos atžvilgiu) ir nesuteikia galimybės gauti diplomą. Neformalus mokymasis gali būti valingas/tikslingas, bet dažniausiai jis yra nevalingas (arba atsitiktinis).
Learner	Besimokantysis	Asmuo, dalyvaujantis mokymo(si) procese (formaliame, neformaliame, savaiminiame).
Learner-centered (approach or system)	Į besimokantį orientuota (metodika ar sistema)	Tai požiūris ar sistema, remianti studijų programų kūrimą, kurios akcentuoja besimokančiojo pasiekimus, kreipia dėmesį į jo prioritetus ir yra nuoseklios studento darbo laiko atžvilgiu (t. y. darbo krūvis dera su studijų programos trukme). Šis požiūris besimokančiajam suteikia galimybę rinktis studijų turinį, būdą, tempą ir vietą.
Learning outcomes	Studijų siekiniai	Tai pareiškimai, ką besimokantysis turėtų žinoti, suprasti ir gebėti daryti baigęs studijų procesą/veiklą.
Level descriptor	Lygio aprašas	Bendri pareiškimai apie kvalifikaciją įgijusių besimokančiųjų tipinius pasiekimus tam tikrame kvalifikacijų sąrangos lygmenyje.
Module	Modulis	Sandas tokioje sistemoje, kurioje kiekvienas sandas turi tokį patį kreditų skaičių ar to skaičiaus kartotinį.
Non-formal learning	Neformalus mokymas(is)/studijos	Studijos, kurių nesiūlo švietimo ar mokymo institucijos ir kurios nesuteikia galimybės gauti diplomą. Nežiūrint to, jos yra sustruktūrintos (studijų tikslų, mokymosi laiko ir paramos atžvilgiu). Žvelgiant iš besimokančiojo pozicijų, neformalios studijos yra valingos/tikslingos.
Programme (educational)	Programa (studijų)	Studijų siekiniais grindžiamų edukacinių komponentų rinkinys, kuris pripažįstamas tinkamu suteikti tam tikrą kvalifikaciją.

Progression	Progresija	Procesas, kurio metu besimokantysis, siekdamas kvalifikacijos, gali nuosekliai pereiti iš vienos studijų stadijos į kitą, taip pat studijuoti pagal aukštesnio lygio studijų programas, nei turima kvalifikacija.
Progression rules	Progresijos taisyklės	Taisyklės, apibrėžiančios sąlygas, leidžiančias besimokančiajam tobulėti įgytoje kvalifikacijoje ar įgyti kitą kvalifikaciją.
Qualification	Kvalifikacija	Bet koks laipsnis, diplomas ar kita kompetentingų organų išduota pažyma, liudijanti sėkmingą pripažintos studijų programos baigimą.
Nation Qualification framework (higher education)	Nacionalinė kvalifikacijų sąranga (aukštajame moksle)	Nacionaliniame ar švietimo sistemos lygmenyje sukurtas aprašas, kuris yra suprantamas tarptautiniu mastu ir kuriuo vadovaujantis gali būti aprašytos visos kvalifikacijos bei kiti studijų pasiekimai. Jis rodo ryšį tarp aukštojo mokslo kvalifikacijų.
Quality assurance	Kokybės užtikrinimas	Nacionaliniame ar instituciniame lygmenyje priimtas/sutartas procesas ar jų visuma tam, kad būtų užtikrinta studijų programų ir kvalifikacijų kokybė.
Recognition of credit	Kreditų pripažinimas	Procesas, kurio metu institucija patvirtina, kad kitoje institucijoje įgyti ir įvertinti studijų siekiniai (kai kurie ar visi) atitinka tam tikros programos, jos komponento ar kvalifikacijos reikalavimus.
Recognition of non-formal and informal learning	Neformalių ir savaiminių studijų pripažinimas	Procesas, kurio metu institucija patvirtina, kad studijų siekiniai, įgyti ir įvertinti kitame kontekste (neformalaus ar savaiminio mokymosi metu), atitinka (kai kuriuos ar visus) tam tikros programos, jos komponento ar kvalifikacijos reikalavimus.
Student	Studentas	Besimokantysis, studijuojantis pagal formalią studijų programą.
Transfer	Perkėlimas	Procesas, kurio metu viename studijų kontekste suteikti kreditai yra pripažįstami kitame kontekste, turint tikslą suteikti kvalifikaciją.
Workload	Darbo krūvis	Laikas, kurio reikia studentui užbaigti visas studijų veiklas (paskaitas, seminarus, projektus, praktikos darbus, individualius darbus ir egzaminus) tam, kad būtų įsisavinti studijų siekiniai.

1 priedas. Besimokančiųjų lūkesčiai ir ECTS

Vienas iš ECTS tikslų yra užtikrinti, kad mokymosi procese būtų atsižvelgiama į besimokančiojo siekius, pasiekimus ir galimybes. Teisingai įdiegta ECTS užtikrina besimokančiųjų teises ir tinkamą elgesį su jais.

ECTS įdiegusioje institucijoje besimokantysis turėtų tikėtis:

- **Dalykų katalogo**, kuriame aiškiai aprašyta studijų programa ir nurodyti studijų siekiniai, komponentai ir **priskirti ECTS kreditai**,
- su studijų siekiniais ir darbo krūviu derančių **vertinimo metodų**,
- iš anksto gaunamos **informacijos** apie vertinimo metodus,
- **suteiktų kreditų** pagal reikalaujamas vertinimo procedūras, sėkmingai praėjus edukacinio komponento vertinimą,
- dalyvauti vertinamo darbo krūvio ir kreditų skyrimo periodinėje **stebėsenoje ir peržiūroje**,
- kaip studentų atstovas **dalyvauti** diegiant ECTS,
- **patarimo** ir paramos galimybių,
- galimybės, kad jo **ankstesnieji mokymosi pasiekimai** (mokantis neformaliai, savaime ar kitoje institucijoje) bus įskaityti tolesnių studijų naudai,
- teisės į apeliaciją, jei už sėkmingai išlaikytus komponentus jam nesuteikiami kreditai.

Judumo atveju:

- už studijų laikotarpius užsienyje ar kitoje institucijoje pagal Studijų sutartį – visų partnerinėje institucijoje gautų kreditų, nedubliuojant vertinimo procedūrų, **visiško akademinio pripažinimo** siunčiančioje institucijoje,
- už studijų laikotarpius užsienyje ar kitoje institucijoje be Studijų sutarties – **teisingo** gautų **kreditų** pripažinimo ir **galimybės** juos panaudoti gaunant kvalifikaciją,
- atsargaus ir teisingo kitoje institucijoje gautų pažymių konvertavimo savo institucijoje.

Neformalaus ir savaiminio mokymosi pripažinimo atveju:

- gauti **tokį patį kreditų skaičių**, koks yra priskirtas formaliems edukaciniams komponentams su palyginamais studijų siekiniais.

2 priedas. Patarimai institucijoms dėl studijų periodo pripažinimo pagal suderintą studijų programą

Partnerių pasirinkimas

Patariama pasirašyti mainų sutartis su institucijomis, kurios:

- pateikia jums priimtinus ir išsamius studijų programų aprašus, kuriuose nurodomi kreditai, mokymosi siekiniai, mokymo(si) ir vertinimo metodai;
- siūlo to paties kaip ir jūs lygmens programas ir kurių standartai atrodo tinkami jūsų studentams. Tai leis jums pasitikėti partnerių mokymo ir vertinimo procedūromis.

Rinkitės ne tik tuos partnerius, kurie siūlo tokias pat programas kaip ir jūs, bet ir programas, kurios praplėstų studijų galimybes jūsų studentams.

Mobilumo periodo integravimas į studijų programas

Judumo periodą struktūriškai diegiant į studijų programas:

- kiekvienoje programoje nurodykite semestrą, kuriame studentui būtų geriausia studijuoti svetur (mobilumo langas);
- šiame semestru siūlykite tuos dalykus/mokymosi siekinius, kuriuos lengviausia gauti ir garantuoti užsienio universitete (pvz., kalbos, tarptautiniai ir lyginamieji dalykai, pasirenkamieji dalykai, pasirengimas diplominiams darbams, praktikos ir t. t.);
- partnerinėse institucijose nustatykite katedras ar studijų programas, kuriose siūlomi tinkami papildomi ar palyginami studijų siekiniai.

Atsakomybės nustatymas

Kiekvienoje katedroje ar studijų kryptyje paskirkite akademinio personalo atstovą, kuris būtų įgaliotas:

- patvirtinti studento studijų programą užsienyje bei jos pakeitimus (pasirašyti Studijų sutartį),
- akademinio komiteto ar kito atsakingo organo vardu įskaityti studijų periodą (pasirašyti pripažinimo dokumentus/kortelę).

Darbas su studentais

Prieš išvykstant studentui atsakingas akademinio personalo atstovas:

- pataria studentui bei patvirtina **Studijų sutartį**, numatančią 30 (semestru) ar 60 (mokslo metams) ECTS kreditų. Ši sutartyje numatyta studijų programa turi remtis tokiais pat papildomais arba su jūsų institucijos studijų programa derančiais mokymosi siekiniais, bet nebūtinai vienodu turiniu;
- iš anksto garantuoja, kad programoje patvirtinti ir užsienyje gauti kreditai bus pripažinti, perkelti į siunčiančios institucijos studijų programą ir panaudoti teikiant kvalifikaciją.

Studentui grįžus atsakingas asmuo:

- visus kreditus (nurodytus Akademinėje pažymoje), gautus pagal patvirtintą studijų programą, perkelia į oficialią studento programą siunčiančioje institucijoje, nuroydamas studijų veiklą/dalykus, jų pavadinimus priimančioje institucijoje. Ši informacija turi būti pateikiama Diplomo priedėlyje, nurodant, kokioje institucijoje buvo gauti kreditai ir kokie dalykai buvo studijuoti;
- partnerinėje institucijoje kreditus, gautus pagal sutartą **Studijų sutartį**, naudoja kaupimo tikslams, t. y. patenkinti studijų programos reikalavimus. Jei kreditai įskaitomi ir nurodomi kaip papildomi studijuojant programą, tai neatitinka akademinio pripažinimo ir kreditų kaupimo principų. Tai gali būti daroma tik tuo atveju, jei studentas parsiveža perteklinių kreditų, t. y. daugiau nei 30/60 kreditų priklausomai nuo Studijų sutarties.

3 priedas. ECTS vertinimo lentelė

Įvadas

Pirmojoje šio priedo dalyje aprašomos pastangos, įdėtos kuriant patikimą pažymių interpretavimo ir vertimo sistemą. Antrojoje dalyje aprašoma supaprastinta sistema, vadinama „ECTS vertinimo lentelė“. Supaprastinta sistema pagrįsta ankstesne versija ir, kaip ir prieš tai buvusi, reikalauja universitetų stebėti savo vertinimo praktiką ir kultūrą. Ši geroji praktika taikoma daugelyje Europos institucijų. ECTS vertinimo lentelė leidžia universitetams užtikrinti teisingą judžių studentų pažymių pripažinimą ir įskaitymą. Labai laukiame naudotojų komentarų apie naująją versiją.

Ištakos

Puikiai žinome, kad Europos švietimo sistemos vadovaujasi skirtingomis vertinimo sistemomis, kurių ištakos glūdi giliose pedagogikos ir kultūros tradicijose. Reikėtų pažymėti, kad sistemos ne tik pasižymi skirtingomis vertinimo skalėmis, bet taip pat skiriasi ir jų taikymas skirtingose institucijose ir studijų kryptyse. Nors į šiuos skirtumus reikia atsižvelgti, tačiau labai svarbu, kad Europos aukštojo mokslo erdvėje jie būtų skaidrūs/suprantami tam, kad pažymiai, gauti skirtingose šalyse, institucijose ar studijų kryptyse, būtų teisingai suprantami ir, esant reikalui, palyginami žmonių iš skirtingų kultūrinių terpių. Perkeliant kreditus iš vienos institucijos į kitą, judūs studentai turi teisę į teisingą jų pažymių interpretavimą, kadangi jų stipendijos ar kitokios skatinimo priemonės priklauso nuo akademinio pažangumo. Informacija apie akademinį pažangumą taip pat yra svarbi absolventams, ieškantiems darbo savo ar svečioje šalyje.

Anksčiau sprendžiant šią problemą, ECTS, kaip pažymių konvertavimo priemonė, greta nacionalinės pažymių skalės rekomendavo vadovautis ECTS vertinimo skale. Ši europinė vertinimo skalė buvo grindžiama statistiniu teigiamų įvertinimų pasiskirstymu kiekvienoje programoje. Tai rodė, kaip nacionalinė skalė buvo naudojama konkrečioje situacijoje, ir leido statistinį pažymių pasiskirstymą lyginti su pasiskirstymu lygiagrečioje kitos institucijos programoje.

Pirmajame etape diegiant/kuriant ECTS vertinimo skalę reikia institucijoje, norinčioje dalyvauti pažymių skaidrumo kampanijoje, rinkti statistinius duomenis. Švietimo sistemose, kuriose įprasta baigus kiekvieną sandą/modulį reitinguoti studentus, nekilo problemų dėl kiekvienos grupės statistinių duomenų surinkimo. Kitais atvejais statistinis pažymių pasiskirstymas buvo grindžiamas specialios kontrolinės grupės pažymiais, gautais per pastaruosius dvejus ar trejus metus vienoje ar panašiose programose. Iš šių duomenų paaikšdavo nuoseklus vertinimo modelis. Šie iš daugelio Europos institucijų gauti duomenys parodė, kaip naudojamos nacionalinės vertinimo skalės. Pavyzdžiui, Prancūzijos institucijų dėstytojai dažniau naudoja apatinės skalės dalies pažymius, o jų kolegos Italai – viršutinės skalės dalies. Kalbant apie studijų sritis, duomenys rodo, kad daugelyje Italijos institucijų inžinerijos studentai vertinami žemesniais pažymiais nei humanitarinių mokslų. Nors šiuos ypatumus jau seniai pastebėjo praktikai, tačiau įdomu, kad jie yra grindžiami statistiniais įrodymais. Specialiai kontrolinei grupei sudaryta pažymių pasiskirstymo lentelė leidžia gautą pavienį pažymį identifikuoti ir taip palengvinti studentų pasiekimų lygmens suvokimą bei jį lyginti su panašia pozicija/padėtimi kituose kontekstuose.

Antrajame etape diegiant ECTS vertinimo skalę reikėjo kiekvienos kontrolinės grupės statistinio pažymių pasiskirstymo kreivę padalyti į penkias dalis (geriausių/aukščiausių 10 %, kiti 25 %, kiti 30 %, kiti 25 %, žemiausių 10 %), vadinamas A, B, C, D, E, kurios galėjo tapti tiesiogine priemone verčiant vienoje programoje ir šalyje gautus pažymius į kitos programos kitoje šalyje pažymius. Pavyzdžiui, jei studijų programoje Prancūzijoje įvertinimą 14 gavo 10 % studentų, ECTS pažymys A gali būti įrašomas į Akademines pažymą greta pažymio 14. Vadinasi, pažymį 14 reikia suprasti kaip vieną geriausių pažymių, gautų šioje programoje ir lygintiną su pažymiu, prie kurio nurodoma A, toje pačioje procentinėje grupėje ir studijų kryptyje, bet kitoje šalyje – pavyzdžiui, 30 gautų Italijos institucijoje.

Žvelgiant į penkiabalę ECTS vertinimo skalės diegimo patirtį per pastaruosius penkerius metus, galima tvirtinti, kad antrasis aukščiau aprašytas etapas pasirodė esantis per daug sunkiai įgyvendinamas, ypač tose nacionalinėse sistemose, kurios turi penkis ar mažiau teigiamus pažymius, sunkiai skaidomus ECTS skalės nustatytoje procentinėje struktūroje. Tiesą sakant, ECTS vertinimo skalė Europoje nebuvo plačiai naudojama.

Supaprastinta sistema: ECTS vertinimo lentelė

Siekiant to paties tikslo – teikti skaidrią informaciją apie europinius vertinimus, bet norint supaprastinti procedūrą – siūloma naudoti „ECTS vertinimo lentelę“, kuri grindžiama pirmuoju penkiabalės sistemos etapu. Taigi institucijoms tereikia pateikti standartinę lentelę, rodančią statistinį jų pačių pažymių pasiskirstymą. ECTS vertinimo skalė grindžiama nustatyta procentine struktūra, keičiama paprasta statistine lentele, sudaryta studijų programai ar panašių programų grupei.

Kitais žodžiais tariant, universitetams, užuot mėginus egzistuojančią vertinimo praktiką pritaikyti standartinei pasiskirstymo skalei, tereikia nustatyti konkretų studentų, gaunančių tam tikrą „vietinį“ pažymį, procentą.

Pavyzdžiui:

Nacionalinis/institucinis pažymys	Bendras skaičius gavusiųjų kontrolinėje grupėje	Bendro skaičiaus procentas
10	50	5%
9	100	10%
8	350	35%
7	300	30%
6	200	20%
Iš viso:	1,000	100%

Tokia ECTS vertinimo lentelė gali būti sudaryta bet kurios imties/ribų nacionalinėms vertinimo skalėms iš duomenų, gautų iš konkrečios kontrolinės grupės bei lengvai gaunamų institucijoje saugomų duomenų. Prie Akademines pažymos ar Diplomo priedėlyje pridėta tokia lentelė padės interpretuoti kiekvieną studento gautą pažymį ir nereikės jokių papildomų skaičiavimų.

Naujoji vertinimo lentelė leidžia tiesiogiai lyginti dvi ar daugiau vertinimo sistemas ir kultūras. Tai galima pagrįsti kitu pavyzdžiu:

Nacionalinis/ institucinis pažymys; šalis/ sistema A	Vertinimo procentas*	Nacionalinis/ institucinis pažymys; šalis/sistema B	Vertinimo procentas*
30 lode	5.6%	1	20%
30	15.7%	2	35%
29	0.5%	3	25%
28	12.3%	4	20%
27	11.8%		
26	9.0%		
25	8.2%		
24	11.3%		
23	2.7%		
22	6.0%		
21	2.3%		
20	5.7%		
19	1.9%		
18	6.9%		
VISO	100%		100%

*Remiasi bendru pažymių skaičiumi studijų programoje per pastaruosius dvejus metus.

Iš šio pavyzdžio matome, kad vertinimas 30, duotas A šalies vertinimo skalėje, turėtų būti verčiamas į vertinimą 1 B šalies vertinimo skalėje. B šalies pažymys 2 verčiamas į A šalies pažymius 26–29 (vidurkis – 27).

Apibendrinant galima teigti, kad ECTS vertinimo lentelė leidžia skaidriai ir paprastai interpretuoti ir konvertuoti pažymius, gautus vienoje sistemoje ir kontekste, į kitą ir teisingai nustatyti visų besimokančiųjų pažangumo lygmenį. Teisingai naudojama ji tiesiai tiltus tarp skirtingų vertinimo sistemų bei kultūrų Europos aukštojo mokslo erdvėje ir už jos ribų.

Norint naudoti ECTS vertinimo lentelę reikia:

1. Apibrėžti kontrolinę grupę, kuriai bus skaičiuojamas pažymių pasiskirstymas (dažniausiai studijų programa, bet kai kuriais atvejais platesnė ar skirtinga studentų grupė, tokia kaip fakultetas ar sektorius, pvz., humanitariniai mokslai).
2. Nustatyti kontrolinei grupei surinkti visus parašytus pažymius per (bent jau) pastaruosius dvejus metus.
3. Apskaičiuoti kontrolinės grupės statistinį pažymių pasiskirstymą procentais.
4. Studijų programoje suteiktų vertinimo procentų lentelę pridėti prie kiekvienos Akademinės pažymos ar Diplomo priedėlio.
5. Pažymių perkėlimui savo vertinimų procentų lentelę palyginti su kitos institucijos studijų programos vertinimo procentų lentele. Šio palyginimo pagrindu galima konvertuoti pavienius pažymius.

Pirmieji keturi etapai apima visas programas ir yra tik administracinis darbas. Numačius bendras pažymių konvertavimo gaires, akademinio personalo atstovas, atsakingas už kreditų perkėlimą, gali atlikti penktajame etape nurodytus veiksmus.

4 priedas

Pagrindiniai dokumentai

Šiame Vadove pateikiamos standartinės Studento paraiškos, Studijų sutarties, Praktikos sutarties, Pažymos apie studijų rezultatus formos ir Diplomo priedėlio metmenys. Šių dokumentų užpildytus pavyzdžius ir kursų katalogo pavyzdį galite rasti internete adresu: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc48_en.htm.

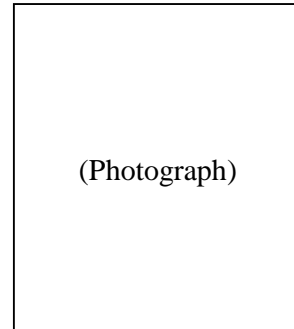
Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

LIFELONG LEARNING PROGRAMME / ERASMUS – ECTS

STUDENT APPLICATION FORM

ACADEMIC YEAR: 20.../20...

FIELD OF STUDY:.....

This application should be completed in BLACK and BLOCK letters in order to be easily copied and/or telefaxed.

SENDING INSTITUTION: Name and full address: _____

Departmental coordinator – name, telephone and fax numbers, e-mail :

Institutional coordinator – name, telephone and fax numbers, e-mail :

STUDENT'S PERSONAL DATA

(to be completed by the student applying)

Family name:	First name (s):
Date of birth:
Sex: ...M/F... Nationality:
Place of birth:
e-mail address:	
Current address:	Permanent address (if different):
.....
.....
Current address is valid until:	
Tel. no (incl. country code nr.):	Tel:

LIST OF INSTITUTIONS WHICH WILL RECEIVE THIS APPLICATION FORM (in order of preference):

Institution	Country	Period of study		Duration of stay (months)	No. of expected ECTS credits
		From	To		
1.....
2.....
3.....

Name of student:
.....

Sending institution : _____ **Country :**

Briefly state the reasons why you wish to study abroad:.....
.....
.....

LANGUAGE COMPETENCE

Note: A proof of knowledge of the receiving institution’s language of instruction should be submitted

Mother tongue: Language of instruction at home institution (if different):				
Other languages	I have sufficient knowledge to follow lectures		I need some extra preparation	
	YES	NO	YES	NO
.....	☐	☐	☐	☐
.....	☐	☐	☐	☐
.....	☐	☐	☐	☐
.....	☐	☐	☐	☐

WORK EXPERIENCE RELATED TO CURRENT STUDY (if relevant)

Work experience / position	Firm /organization	Dates	Country
.....
.....
.....

PREVIOUS AND CURRENT STUDY

Diploma/degree for which you are currently studying:

Number of higher education study years prior to departure abroad:

Have you already been studying abroad ? Yes No

If Yes, when? at which institution ?
The attached Transcript of records includes full details of previous and current higher education study. Details not known at the time of application will be provided at a later stage.

Student's Signature..... Date:.....

RECEIVING INSTITUTION

We hereby acknowledge receipt of the application, the proposed learning agreement and the candidate's Transcript of records.

The above-mentioned student is provisionally accepted at our institution
 not accepted at our institution

Departmental coordinator's signature Institutional coordinator's signature

.....

Date: Date:

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

LIFELONG LEARNING PROGRAMME/ ERASMUS – ECTS

LEARNING AGREEMENT

ACADEMIC YEAR: 20.../20...

STUDY PERIOD: from..... to.....

FIELD OF STUDY:

Name of student:
Student's e-mail address:.....
Sending Institution: Country:

DETAILS OF THE PROPOSED STUDY PROGRAMME ABROAD/LEARNING AGREEMENT

Receiving institution: Country:
--

Course unit code (if any) and page no. of the information package	Course unit title (as indicated in the course catalogue)	Semester (autumn/spring)	Number of ECTS credits
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Student's signature	Date:
----------------------------------	--------------------

If necessary, continue this list on a separate sheet

Student's signature	Date:
----------------------------------	--------------------

SENDING INSTITUTION	
We confirm that the above-listed changes to the initially accepted learning agreement are approved.	
Departmental coordinator's signature	Institutional coordinator's signature
.....
Date:	Date:

RECEIVING INSTITUTION	
We confirm that the above-listed changes to the initially accepted learning agreement are approved.	
Departmental coordinator's signature	Institutional coordinator's signature
.....
Date:	Date:

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

ERASMUS PROGRAMME

TRAINING AGREEMENT and QUALITY COMMITMENT

I. DETAILS OF THE STUDENT

Name of the student:

Subject area:

Academic year :

Degree :

Sending institution:

II. DETAILS OF THE PROPOSED TRAINING PROGRAMME ABROAD

Host organisation:

Planned dates of start and end of the placement period: from till , that is months

- Knowledge, skills and competence to be acquired:

- Detailed programme of the training period:

- Tasks of the trainee:

- Monitoring and evaluation plan:

III. INFORMATION on THE PARTNER HIGHER EDUCATION INSTITUTION in the HOST COUNTRY (OPTIONAL)

Whilst keeping full responsibility for the placement and for any modification to this agreement, the sending institution has a local partnership with *(to be filled in with the name of the partner higher education institution)* in view of helping with the monitoring of the mobility abroad.

All parties will keep the sending institution informed of their exchanges.

The contact person in the partner institution is:

Name: _____ Function: _____
 Phone number: _____ e-mail: _____
 Address: _____

IV. COMMITMENT OF THE THREE PARTIES

By signing this document the student, the sending institution and the host organisation confirm that they will abide by the principles of the Quality Commitment for Erasmus student placements set out in the document below.

The student

Student's signature Date: _____

The sending institution

We confirm that this proposed training programme agreement is approved. The placement is part of the curricula Yes / No (*)

On satisfactory completion of the training programme the institution will

award ECTS credits: Yes / No (*) If Yes, please indicate number of ECTS credits:

record the training period in the student's Transcript of Records: Yes / No (*)

In addition , the mobility period will documented in the Europass Mobility Document: Yes /No (*)

(*): Please indicate appropriate answer

Coordinator's name and function Date:

Coordinator's signature

The host organisation

The student will receive a financial support for his/her placement Yes No

The student will receive a contribution in kind for his/her placement Yes No

We confirm that this proposed training programme is approved. On completion of the training programme the organisation will issue a Certificate to the student.

Coordinator's name and function Date:

Coordinator's signature

QUALITY COMMITMENT

For Erasmus student placements

This Quality Commitment replicates the principles of the European Quality Charter for Mobility

THE SENDING HIGHER EDUCATION INSTITUTION* UNDERTAKES TO:

Define the **learning outcomes** of the placement in terms of the knowledge, skills and competencies to be acquired

Assist the student in **choosing** the appropriate host organisation, project duration and placement content to achieve these learning outcomes

Select students on the basis of clearly defined and transparent criteria and procedures and sign a **placement contract** with the selected students.

Prepare students for the practical, professional and cultural life of the host country, in particular through language training tailored to meet their occupational needs

Provide **logistical support** to students concerning travel arrangements, visa, accommodation, residence or work permits and social security cover and insurance

Give **full recognition** to the student for satisfactory completed activities specified in the Training Agreement

Evaluate with each student the personal and professional development achieved through participation in the Erasmus programme

THE SENDING INSTITUTION* AND HOST ORGANISATION JOINTLY UNDERTAKE TO:

Negotiate and agree a tailor-made **Training Agreement** (including the programme of the placement and the recognition arrangements) for each student and the adequate mentoring arrangements

Monitor the progress of the placement and take appropriate action if required

THE HOST ORGANISATION UNDERTAKES TO:

Assign to students **tasks and responsibilities** (as stipulated in the Training Agreement) to match their knowledge, skills, competencies and training objectives and ensure that appropriate equipment and support is available

Draw a **contract or equivalent document** for the placement in accordance with the requirements of the national legislation

Appoint a mentor to advise students, help them with their integration in the host environment and monitor their training progress

Provide **practical support** if required, check appropriate insurance cover and facilitate understanding of the culture of the host country

THE STUDENT UNDERTAKES TO:

Comply with all **arrangements** negotiated for his/her placement and to do his/her best to make the placement a success

Abide by the **rules and regulations** of the host organisation, its normal working hours, code of conduct and rules of confidentiality

Communicate with the sending institution about any problem or changes regarding the placement

Submit a report in the specified format and any required supporting documents at the end of the placement

* In the event that the higher education institution is integrated in a consortium, its commitments may be shared with the coordinating organisation of the consortium

ERASMUS STUDENT CHARTER

The status of 'Erasmus student' applies to students who satisfy the Erasmus eligibility criteria and who have been selected by their university* to spend an Erasmus period abroad – either studying at an eligible partner university or carrying out a placement in an enterprise or other appropriate organisation. For study mobility, both universities must have an Erasmus University Charter awarded by the European Commission. For placement in enterprise the home university must hold an extended Erasmus University Charter (i.e. also covering rights and obligations relating to placements).

As an Erasmus student, you are entitled to expect:

- Your home and host universities to have an inter-institutional agreement.
- The sending and receiving institutions to sign with you and before you leave a Learning/Training Agreement setting out the details of your planned activities abroad, including the credits to be achieved.
- Not to have to pay fees to your host university for tuition, registration, examinations, access to laboratory and library facilities during your Erasmus studies.
- Full academic recognition from your home university for satisfactorily completed activities during the Erasmus mobility period, in accordance with the Learning/Training Agreement.
- To be given a transcript of records at the end of your activities abroad, covering the studies/work carried out and signed by your host institution/enterprise. This will record your results with the credits and grades achieved. If the placement was not part of the normal curricula, the period will at least be recorded in the Diploma Supplement.
- to be treated and served by your host university in the same way as their home students.
- to have access to the Erasmus University Charter and Erasmus Policy Statement of your home and host universities.
- Your student grant or loan from your home country to be maintained while you are abroad.

As an Erasmus student, you are expected to:

- Respect the rules and obligations of your Erasmus grant agreement with your home university or your National Agency.
- Ensure that any changes to the Learning/Training Agreement are agreed in writing with both the home and host institutions immediately they occur.
- Spend the full study/placement period as agreed at the host university/enterprise, including undergoing the relevant examinations or other forms of assessment, and respect its rules and regulations. Write a report on your Erasmus study/placement period abroad when you return and provide feedback if requested by your home university, the European Commission or the National Agency.

If you have a problem:

- Identify the problem clearly and check your rights and obligations.
- Contact your departmental coordinator for Erasmus and use the formal appeals procedure of your home university if necessary.

If you remain dissatisfied, contact your National Agency.

* "University" means any type of higher education institution which, in accordance with national legislation or practice, offers recognised degrees or other recognised tertiary level qualifications, or vocational education or training at tertiary level.

GENERAL CONDITION

Article 1: Liability

Each party of this agreement shall exonerate the other from any civil liability for damages suffered by him or his staff as a result of performance of this agreement, provided such damages are not the result of serious and deliberate misconduct on the part of the other party or his staff.

The UK National Agency, the European Commission or their staff shall not be held liable in the event of a claim under the agreement relating to any damage caused during the execution of the placement. Consequently, the UK National Agency or the European Commission shall not entertain any request for indemnity of reimbursement accompanying such claim.

Article 2: Termination of the Contract

In the event of failure by the beneficiary to perform any of the obligations arising from the agreement, and regardless of the consequences provided for under the applicable law, the institution is legally entitled to terminate or cancel the agreement without any further legal formality where no action is taken by the beneficiary within one month of receiving notification by registered letter.

If the beneficiary terminates the agreement before its agreementual end or if he/she fails to follow the Agreement in accordance with the rules, he/she will have to refund the amount of the grant already paid.

In case of termination by the beneficiary due to “force majeure”, i.e. an unforeseeable exceptional situation or event beyond the beneficiary’s control and not attributable to error or negligence on his/her part, the beneficiary will be entitled to receive the amount of the grant corresponding to the actual time of the placement. Any remaining funds will have to be refunded.

Article 3: Data Protection

All personal data contained in the agreement shall be processed in accordance with Regulation (EC) No 45/2001 of the European Parliament and of the British Council on the protection of individuals with regard to the processing of personal data by the Community institutions and bodies and on the free movement of such data. Such data shall be processed solely in connection with the implementation and follow-up of the agreement by the sending institution, the National Agency and the European Commission, without prejudice to the possibility of passing the data to the bodies responsible for inspection and audit in accordance with Community legislation (Court of Auditors or European Antifraud Office (OLAF)).

The beneficiary may, on written request, gain access to his personal data and correct any information that is inaccurate or incomplete. He/she should address any questions regarding the processing of his/her personal data to the sending institution and/or the National Agency. The participant may lodge a complaint against the processing of his personal data with the Information Commissioner’s Office with regard to the use of these data by the sending institution, the National Agency, or to the European Data Protection Supervisor with regard to the use of the data by the European Commission.

Article 4: Checks and Audits

The parties of the agreement undertake to provide any detailed information requested by the European Commission, the UK National Agency or by any other outside body authorised by the European Commission or the UK National Agency to check that the Placement and the provisions of the agreement are being properly implemented.

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

LIFELONG LEARNING PROGRAMME / ERASMUS – ECTS

TRANSCRIPT OF RECORDS

ACADEMIC YEAR: 20.../20...

FIELD OF STUDY:

NAME OF SENDING INSTITUTION: Faculty/ Department ECTS departmental coordinator: Tel.: Fax: E-mail:	
NAME OF STUDENT: First Name: Date and place of birth: Sex : M/F Matriculation date: Matriculation number: E-MAIL ADDRESS:	
NAME OF RECEIVING INSTITUTION: Faculty/ Department of ECTS departmental coordinator: Tel.: Fax: E-mail:	

Course Unit Code (1)*	Title of the course unit	Duration of course unit (2)*	Local grade (3)*	ECTS credits (4)*
.....
.....
.....
.....
.....
.....
to be continued on a separate sheet				Total :

*(1) (2) (3) (4) see explanation on back page

Date: _____ Signature of registrar/dean/administration officer: _____ Stamp of institution

NB : This document is not valid without the signature of the registrar /dean/administration officer and the official stamp of the institution

Course unit code :

Refer to the ECTS Course catalogue

Duration of course unit :

Y = 1 academic year

1S= 1 semester

1T=1 term/trimester

2S= 2 Semesters

2T=2 terms/trimesters

Grading:

a) Description of the institutional grading system:

b) Grading distribution in the department or programme (please specify) (For this section please refer to ECTS Users' Guide, Annex 3)

ECTS credits :

1 academic year = 60 credits

1 semester = 30 credits

1 term/trimester = 20 credits

THE DIPLOMA SUPPLEMENT

This Diploma Supplement follows the model developed by the European Commission, Council of Europe and UNESCO/CEPES. The purpose of the supplement is to provide sufficient independent data to improve the international 'transparency' and fair academic and professional recognition of qualifications (diplomas, degrees, certificates etc.). It is designed to provide a description of the nature, level, context, content and status of the studies that were pursued and successfully completed by the individual named on the original qualification to which this supplement is appended. It should be free from any value judgments, equivalence statements or suggestions about recognition. Information in all eight sections should be provided. Where information is not provided, an explanation should give the reason why.

1. INFORMATION IDENTIFYING THE HOLDER OF THE QUALIFICATION

- 1.1 Family name(s):
- 1.2 Given name(s):
- 1.3 Date of birth (day/month/year):
- 1.4 Student identification number or code (if available):

2. INFORMATION IDENTIFYING THE QUALIFICATION

- 2.1 Name of qualification and (if applicable) title conferred (in original language):
- 2.2 Main field(s) of study for the qualification:
- 2.3 Name and status of awarding institution (in original language):
- 2.4 Name and status of institution (if different from 2.3) administering studies (in original language):
- 2.5 Language(s) of instruction/examination:

3. INFORMATION ON THE LEVEL OF THE QUALIFICATION

- 3.1 Level of qualification:
- 3.2 Official length of programme:
- 3.3 Access requirements(s)

4. INFORMATION ON THE CONTENTS AND RESULTS GAINED

- 4.1 Mode of study:
- 4.2 Programme requirements:
- 4.3 Programme details: (e.g. modules or units studied), and the individual grades/marks/credits obtained:
(if this information is available on an official transcript this should be used here)
- 4.4 Grading scheme and, if available, grade distribution guidance:
- 4.5 Overall classification of the qualification (in original language):

5. INFORMATION ON THE FUNCTION OF THE QUALIFICATION

- 5.1 Access to further study:

5.2 Professional status (if applicable):

6. ADDITIONAL INFORMATION

6.1 Additional information:

6.2 Further information sources:

7. CERTIFICATION OF THE SUPPLEMENT

7.1 Date:

7.2 Signature:

7.3 Capacity:

7.4 Official stamp or seal:

8. INFORMATION ON THE NATIONAL HIGHER EDUCATION SYSTEM

(N.B. Institutions who intend to issue Diploma Supplements should refer to the explanatory notes that explain how to complete them.)

5 priedas

Nacionaliniuose šalių teisės aktuose nustatytų mokymosi valandų per akademinius metus skaičiaus apžvalga

Valstybės	Valandų skaičius/ akademiniai metai	Valandų skaičius/ kreditai	Deklaracijos statusas
Austrija	1,500 h	25 h	Įstatymas
Belgija (Fl)	1,500/1,800 h	25/30 h	Nutarimas (Flamandiškos Belgijos dalies įstatymas)
Belgija (Fr)	1440 h	24 h	Nutarimas (Prancūzų bendruomenės įstatymas)
Čekijos Respublika	1,500/1800 h	25/30 h	Geroji praktika, „Pagrindinių ECTS bruožų“ rekomendacijos
Kipras	1500h/1800 h	25/30 h	Naujas aukštojo mokslo įstatymas (2008 m. buvo vis dar svarstomas)
Danija	1,650 h	27/28 h	Ministerijos laiškai
Estija	1,560 h	26 h	Universitetų įstatymas
Suomija	1,600 h	27 h	Valstybės tarybos įstatymas
Prancūzija	1,650 h	25/30 h	Universitetų prezidentų konferencijos rekomendacijos
Vokietija	1,800 h	30 h	KMK (Kultusministerkonferenz = Federacinių valstijų ministrų konferencija). Sudedamoji akreditacijos dalis
Graikija	1,500/1,800 h	25/30 h	Ministerijos sprendimas
Vengrija	1,620/1,800 h	30 h	Aukštojo mokslo įstatymas, vyriausybės nutarimas
Islandija	1,500/2,000 h	25/33 h	Nėra deklaracijos, tačiau universitetų tarpusavio susitarimas
Airija		20/30 h	Airijos Nacionalinės kvalifikacijų tarnybos rekomendacijos dėl principų ir veiklos rekomendacijų
Italija	1,500 h	25 h	Ministerijų nutarimas
Latvija	1,600 h		Įstatymas
Lietuva	1,600 h		Įstatymas ir nutarimas
Malta	1,500 h	25 h	Svietimo įstatymas (2004) ir papildomi įstatymai
Olandija	1,680 h	28 h	Įstatymas

Portugalija	1,500/1,680 h	25/28 h	Nutarimas 42/2005 m. vasario 22d.
Norvegija	Valandų skaičius akademiniam metams nenumatytas/ universitetų sprendimas	Valandų skaičius kreditui nenumatytas	Įstatymas
Lenkija	1,500/1,800 h	25/30 h	Nutarimas
Rumunija	1,520/1,640 h	25/27 h	Švietimo ministerijos įsakymas (nuo 1999)
Slovakija	Valandų skaičius nenumatytas	25/30 h	Geroji praktika, „Pagrindinių ECTS bruožų“ rekomendacijos
Slovėnija	1,500/1,800 h	25/30 h	Įstatymas (2004)
Ispanija	1,500/1,800 h	25/30 h	Karališkasis nutarimas (įstatymas)
Švedija	1,600 h	26/27 h	Aukštojo mokslo įstatymas (Vyriausybės nutarimas) nurodo dieninių studijų trukmę 40 savaitių
Šveicarija	1,500/1,800 h	25/30 h	Šveicarijos universitetų konferencijos (SUC) Reglamentas dėl Bolonijos proceso įgyvendinimo
Turkija	1,500/1,800 h		Įstatymas
Jungtinė Karalystė	1,200–1,800 h	20 h	Nacionalinė kvalifikacijų (ir kreditų) sąranga